

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รัฐกรณ์ แสงโชติ

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กุมภาพันธ์ 2554

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รัฐกรณ์ แสงโชติ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กุมภาพันธ์ 2554

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รัฐกรณ์ แสงโชติ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร.ชเนศวร์ จริญเมือง

.....
อาจารย์ ดร.วรรณภา ทีระศิริ

.....กรรมการ

อาจารย์ ดร.วรรณภา ทีระศิริ

.....กรรมการ

นายประดิษฐ์ ทาชะมหา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

17 กุมภาพันธ์ 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.วรรณภา ลีระศิริ ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้ซึ่งได้กรุณาให้ความรู้คำแนะนำและตรวจแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ศาสตราจารย์ ดร.ชเนศวร์ เจริญเมือง ประธานคณะกรรมการสอบ ท่านประดิษฐ์ ทายะมหา ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ที่กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ และให้คำแนะนำเป็นอย่างดี จนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชาทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาทุกคนที่ให้ความห่วงใย กำลังใจ และคำแนะนำแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลประกอบการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาตอบข้อซักถามของผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเต็มศักดิ์ คุณแม่อาภรณ์ แสงโชติ และครอบครัวของผู้วิจัย ที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโทจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์

หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือท่านผู้สนใจ เพื่อนำไปสู่การยกระดับความเข้มแข็งของประชาคมในท้องถิ่น ต่อไป

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้เขียน นายรัฐกรณ์ แสงโชติ

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ
อาจารย์ ดร.วรรณภา ธีระศิริ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คือเพื่อศึกษาถึงลักษณะการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปายในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อศึกษา
ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศึกษาถึง
ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการค้นหาข้อมูลจาก
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และ/หรือทำงานอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มประชาชนดั้งเดิม (ประชาชนที่เกิดและ/หรืออาศัย
อยู่ในปายมากกว่า 15 ปี) กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่
(ประชาชนผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่และ/หรือเข้ามาทำงานในพื้นที่) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำนวน
200 ตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาพบว่า ประชาชนดั้งเดิมไม่ค่อยได้
มีโอกาสมิมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าประชาชนกลุ่มดังกล่าวจะได้รับ
ผลกระทบมากที่สุดจากการขยายตัวการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่ได้มีโอกาสได้เป็นคณะกรรมการใน
การจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลปาย แต่กลุ่มผู้ประกอบการกลับได้มีโอกาสเข้าร่วมมากกว่า
จากการศึกษา หน่วยงานภาครัฐยังให้ความสนใจกับผู้ประกอบการมากกว่าประชาชนดั้งเดิม

อย่างไรก็ตามทั้งกลุ่มประชาชนดั้งเดิมและกลุ่มผู้ประกอบการยังเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในระดับน้อยถึงปานกลาง

ส่วนกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่า ได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปาย มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมหรือไม่ และแม้ว่าจะได้เข้าร่วมประชุม ประชาชนกลุ่มนี้ไม่เคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบ ติดตามโครงการ หรือเป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวแต่อย่างใด

กลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีระดับปานกลาง พบว่าลักษณะการมีส่วนร่วมทั้งการแสดงทางความคิด การเข้าร่วมปฏิบัติและการร่วมติดตามประเมินผล เห็นได้จากการเข้าร่วมปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ นโยบายหรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวอำเภอปาย

จากการศึกษาพบว่า ข้อจำกัดด้านเวลาเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะในช่วงฤดูการท่องเที่ยว ประชาชนกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาครัฐหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรให้ความสำคัญและความจริงจังในการมุ่งมั่นจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แสดงให้เห็นผลงานที่เป็นรูปธรรม ควรมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงไปศึกษาและพัฒนาอย่างจริงจัง มีสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะเทศบาลตำบลปายซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ประชาชน ผู้ประกอบการ ให้เกิดความเข้าใจตรงกันได้ ตลอดจนต้องมีการประชาสัมพันธ์กระตุ้นประชาชนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วม

Independent Study Title People's Participation in Sustainable Tourism Management in
Pai Sub-district, Pai District, Mae Hong Son Province

Author Mr. Rattakorn Saengchoat

Degree Master of Arts (Political Science)

Independent Study Advisor Lecturer Dr.Wannapa Leerasiri

ABSTRACT

The purposes of this research entitled "People's Participation in Sustainable Tourism Management in Pai Municipality, Mae Hong Son Province" are to study how the people in Pai Sub-district area participate in sustainable tourism management; to examine factors affecting people's participation in sustainable tourism management and to investigate problems and obstacles affecting their participation in sustainable tourism management.

In this research, data were collected by means of questionnaires from the people living and/or working in Pai Sub-district area. Population were categorized into four groups, i.e. native Pai people (people who were born and/or live in Pai for more than 15 years), business entrepreneurs, migrants (people who move to live or work in the area), and government officers. Total of 200 samples were drawn from the population.

The study found that all four groups participated in sustainable tourism management at medium level with minor variations in the degree. Findings show that native Pai people are not likely to participate in sustainable tourism management, even though they are the one who are most affected by the expanding tourism industry. They are not likely to sit on a tourism management committee, unlike business owners who have higher level of participation. According to informants' perception, state agencies have given more attention to business owners as compared to local people. Nevertheless, both groups participated in a low-medium level.

For migrants, the study shows that they participated in sustainable tourism management at a medium level. The factor influencing the participation of migrants was their opportunity to

attend Pai Sub-district Municipality's tourism management meeting and to voice their opinions or give suggestion to the meeting. However, despite attending the meetings, they have never been appointed or assigned to be responsible for monitoring Pai tourism, nor to be a member of a committee on tourism management.

The last sample group is government officers in Pai Sub-district area. The study shows their participation in sustainable tourism management is at a medium level. Characteristics of their participations include voicing their opinions, tending and conserving tourist attractions, performing duties, doing the follow-ups and evaluating the outcome. All of these activities must conform to regulations, rules, and policy measures.

Drawn from research finding, time constraint is one of the most serious problems, especially during the high tourist season. All groups see the importance of conserving natural resource as well as local cultures and tradition. For recommendations, responsible state agencies should give importance to and be sincere in the determination to manage sustainable tourism such as give budgetary support for landscape improvement and tourist attractions development. There should be a unified policy that supports and promotes sustainable tourism management. Local administration, i.e. Pai Sub-district Municipality should make people and businessmen in Pai Sub-district Municipality zone have the same understanding about the sustainable tourism management as well as publicize to encourage people to realize the importance of participation.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
1.3 สมมุติฐานการวิจัย	8
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.5 ขอบเขตการศึกษา	9
1.6 นิยามศัพท์ทั่วไป	10
1.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	13
2.2 แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นำไปสู่ความเป็นพลเมือง	29
2.3 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 ขอบเขตด้านประชากร	39
3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่	40
3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา	40
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
3.6 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	
4.1 กลุ่มประชาชนดั้งเดิม	44
4.2 กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ	55
4.3 กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่	67
4.4 กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่	80
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล	
5.1 สรุปผลการศึกษา	92
5.2 ทดสอบสมมติฐาน	93
5.3 อภิปรายผล	94
5.4 ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	105
ภาคผนวก ข	111
ประวัติผู้เขียน	117

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม จำแนกตามเพศ	44
2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม จำแนกตามอายุ	44
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม จำแนกตามการระดับศึกษาสูงสุด	45
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	45
5	จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม	46
6	จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม	50
7	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ จำแนกตามเพศ	56
8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ จำแนกตามอายุ	56
9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจจำแนกตามการระดับศึกษาสูงสุด	57
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	57
11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปาย	58
12	จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ	59
13	จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มผู้เข้ามาประกอบธุรกิจ	62
14	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามเพศ	67
15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามอายุ	67
16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่จำแนกตามการระดับศึกษาสูงสุด	68
17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปาย	69
19 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่	70
20 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่	74
21 แสดงจำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามเพศ	80
22 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามอายุ	80
23 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามการระดับศึกษาสูงสุด	81
24 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	81
25 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย	82
26 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่	82
27 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่	86

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับปี พุทธศักราช 2540 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการปกครองท้องถิ่นเป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จาก ในมาตรา 78 กำหนดให้ รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ ก้าวสู่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และการกระจายอำนาจการปกครอง ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ อย่างเห็นได้ชัดเจนเห็นได้จากกรณีที่ รัฐต้องดำเนินตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังที่มีการบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของแนวคิดอย่างแท้จริง เป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนร่วมได้เสียมีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลในกระบวนการกำหนดนโยบาย ร่วมการวางแผน ร่วมการตัดสินใจ รวมทั้งการตรวจสอบการ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและยอมรับร่วมกัน ส่งผลให้ประชาชน มีความเข้มแข็งทั้งในชุมชนและในทางการเมือง เกิดการรวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในหมวด 14 รวม 10 มาตราที่เกี่ยวข้อง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง ได้ครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ โดยมีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่และจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ รวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบและประเมินผลการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

เพื่อให้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ 2540 บรรลุผลจึงมีการออกกฎหมายขึ้นมารองรับ ได้แก่ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 ทำให้เกิดกระบวนการมี

ส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น แต่ถ้อยคำที่ปกปิดส่วนท้องถิ่นใดสามารถ ทำให้ประชาชนรู้สึก ความเป็นเจ้าของท้องถิ่นด้วย อาจถือได้ว่าเป็นความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงได้อีกระดับหนึ่ง โดยการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมกันสร้างสรรค์ให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้อย่างคุ้มค่า นอกเสียจาก พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 แล้วยังมีระเบียบ กฎหมายอีกหลายฉบับที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม แต่ทั้งนี้ ก็ไม่มีบทบังคับหรือบทลงโทษเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ขึ้นอยู่กับจิตสำนึก ความอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยตัวของประชาชนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่ง “จิตสำนึกร่วม” ในการพัฒนาท้องถิ่น และการสร้างอนาคตของชุมชนถือว่าสำคัญและเป็น “หัวใจของกระบวนการมีส่วนร่วม” ความรู้สึกร่วมและความผูกพันร่วมของประชาชน สมาชิกกลุ่มและสมาชิกองค์กรในชุมชนระดับท้องถิ่น มีจิตสำนึกที่ต้องการจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน ตลอดจนมีความต้องการที่จะร่วมกำหนดอนาคต และแนวทางการพัฒนาของชุมชนด้วยตัวของชุมชนเองหรือไม่ เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

อำเภอปายเป็นอำเภอขนาดเล็ก ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ห้อมล้อมด้วยขุนเขาที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อันเอื้อต่อการท่องเที่ยว มีทิวทัศน์ที่สวยงาม ทั้งสายน้ำปาย น้ำตก บ่อน้ำร้อน ความหลากหลายของประชากรชนเผ่า อีกทั้งร่องรอยของเมืองโบราณพันปีที่ผ่านมา อันเป็นเสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมอย่างไม่ขาดสาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวต่างชาติรู้จักและบอกต่อกันนิยมนมาเที่ยวตั้งแต่ที่ยังไม่มีถนน ต้องใช้ระยะเวลาเดินทางเป็นวันๆ สภาพธรรมชาติยังคงมีความสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวพักค้างอยู่ครั้งละนานๆ จนกระทั่งมีการสร้างถนนจากจังหวัดเชียงใหม่ไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผ่านอำเภอปาย ทำให้การเดินทางสะดวก มีนักท่องเที่ยวเข้าไปมากขึ้น พร้อมทั้งนำความหลากหลายของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สถาปัตยกรรมใหม่ๆ เข้ามาในเมืองปาย รวมทั้งผู้ลงทุนจากภายนอก ซึ่งไม่เข้าใจในลักษณะวิถีชีวิตของชาวปายดั้งเดิม

วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนปายมิใช่การทำธุรกิจท่องเที่ยว แต่เป็นการทำเกษตรกรรม แต่เมื่อเศรษฐกิจภายนอกเข้ามาบีบคั้นทำให้ภาระค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูงขึ้น เศรษฐกิจของชุมชนกลายเป็นเศรษฐกิจแบบตลาดที่ใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนอย่างเต็มตัว ประกอบกับการทำการเกษตรได้ผลผลิตไม่มากพอหรืออาจจะต้องลงทุนมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อมีการหยิบยื่นข้อเสนอจากผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์กับการทำธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนต่างถิ่นจาก

ภายนอก ทำให้เกิดการเช่าซื้อที่ดิน และสุดท้ายเป็นการถ่ายโอนกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินจากมือของชาวบ้านไปสู่มือของนายทุน หรือบางรายต้องการลงทุนทำธุรกิจท่องเที่ยวเอง มีการไปกู้เงินลงทุนจากแหล่งทุนต่างๆ แต่เมื่อขาดทักษะการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และการเพิ่มขึ้นของคู่แข่งด้านธุรกิจมากขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้กลายเป็นการสร้างหนี้สิน และสุดท้ายที่ดินและทรัพย์สินที่นำไปวางจำนองก็หลุดไป ต้องผันตัวเองมาเป็นลูกจ้างในธุรกิจของผู้อื่นแทน ในจุดนี้เองทำให้การเปลี่ยนแปลงเข้ามาอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ชาวอำเภอปายเองก็อาจปรับตัวได้ทัน จึงทำให้เกิดปัญหาและการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำรงชีวิต บ้างก็อพยพย้ายเข้าไปบุกกรุงเทพฯ เพื่อทำการเกษตรเป็นต้น

จากความสำเร็จทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชาวปายที่เป็นเจ้าของเดิมได้รับผลกระทบโดยตรง เนื่องจากนักลงทุนต่างถิ่นเข้ามาประกอบธุรกิจในปาย โดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดกับท้องถิ่นดั้งเดิม นอกจากนี้แล้วชาวปายเอง ยังไม่ทันได้ตั้งตัวหรือวางแผนรองรับกับการท่องเที่ยวที่ขยายอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาขึ้นในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ความร่วมมือในการจัดการปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ด้านการบริการห้องพักที่มีคุณภาพ ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น ด้านทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย สิ่งที่ถูกสร้างและวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่มาพร้อมกับการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับชุมชนต่ำ การกำหนดนโยบายในการพัฒนานั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดนโยบายโดยที่ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วม (สุภรณ์ ปรีชาอนันต์. 2551:64)

การท่องเที่ยวของปายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านปัจจัยการขยายตัวของสังคมเมืองเข้าสู่ปาย การเดินทางที่สะดวกสบายไม่ได้ลำบากเหมือนในอดีต นักท่องเที่ยวทั้งต่างชาติและคนไทยที่มาเที่ยวปายเกิดความรู้สึกมีอิสระ หลีกหนีความวุ่นวายของสังคม รวมไปถึงการแสวงหาผลกำไรจากปาย ปัจจัยเหล่านี้ได้กลับกลายเป็นการสร้างสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ของพื้นที่ และที่สำคัญคือ นักลงทุนส่วนใหญ่เป็นนายทุนที่มาจากภายนอกก็คิดและตัดสินใจเองว่า รสนิยมทางการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อหลายๆ เป็นอย่างไร จะต้องประยุกต์ประติมากรรมหรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม การแสดงใหม่ๆ อย่างไร ตลอดจนการจัดสร้างที่พักสนับบ้านเรือน สถาปัตยกรรมในลักษณะต่างๆ ที่ขาดความเป็นเอกภาพ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิต และคุณค่าของชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ยิ่งเมื่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวปฏิบัติหรือมองข้ามการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้วยแล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นยิ่งมากมายมหาศาล แต่ถ้าเราให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้เกิดความสำเร็จของการพัฒนาที่มีความยั่งยืน โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการบริหารการจัดการท่องเที่ยวให้เป็นสมบัติของชุมชนเพื่อให้เกิดการรักษาสภาพพื้นที่ที่มีความยั่งยืนซึ่งสุดท้ายก็ยังคงมี

ความยั่งยืนอยู่ ตัวอย่างเช่น การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบยั่งยืนของบ้านแม่กำปอง อ. สันกำแพง จ.เชียงใหม่ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ต.แม่ฮี้ อ.ปาย จ. แม่ฮ่องสอน

หมู่บ้านแม่กำปองเป็นหมู่บ้านเล็กๆที่ตั้งอยู่ท่ามกลางหุบเขา ห่างไกลความเจริญ แต่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติยากที่จะเปรียบได้ ชาวบ้านเป็นชนพื้นเมืองทั้งหมดไม่มีชนเผ่าหรือชาวเขาเข้ามาปะปน ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ ชุมชนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความสามัคคีและอหิสาภัยดี มีลำธารไหลผ่านหมู่บ้าน มนต์เสน่ห์ของหมู่บ้านกลับทำให้ทุกคนที่เข้ามาอยากกลับเข้ามาเที่ยวชมอีกเรื่อย ๆ จนหมู่บ้านเปิดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่บ้านเริ่มเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้สถานการณ์ การท่องเที่ยวในหมู่บ้านเริ่มคึกคักจากปีพ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านแม่กำปอง เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มชาวไทยและชาวต่างชาติ สังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งนักท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ หรือชาจร นักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และกลุ่มที่เข้ามาศึกษาดูงานมีตัวเลขการเข้ามาในหมู่บ้านมากขึ้น จากตัวเลขเหล่านี้ส่งผลให้ชุมชนบ้านแม่กำปองต้องพัฒนา หรือเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการท่องเที่ยวส่งผลให้เพิ่มศักยภาพองค์ความรู้ภายในชุมชนและก่อตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นในหมู่บ้านเพื่อช่วยต่อการบริหารจัดการภายในชุมชน โดยเริ่มจากการค้นหาองค์ความรู้เดิมที่มีในหมู่บ้านและอบรมพัฒนาจนเกิดอาชีพเสริมขึ้น ในหมู่บ้านรองจากอาชีพหลักคือการเก็บใบเมี่ยง เช่น กลุ่มเครื่องเรือนไม้ไผ่ กลุ่มตีเหล็ก กลุ่มสมุนไพรพื้นบ้าน กลุ่มนวดแผนโบราณ กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กลุ่มฟ้อนรำ กลุ่มมัคคุเทศก์ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ ชากาแฟมันฝรั่งทอดกรอบ กลุ่มจักสานหมวก ตะกร้าใส่ไข่ ทุกกลุ่มของชุมชนล้วนแล้วแต่ริเริ่มและมีการบริหารจัดการเองโดยชุมชน ถือว่าเป็นการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมหรือแบบบูรณาการได้อีกทางหนึ่ง คือเกิดการพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐานอาชีพหลัก อาชีพเสริม กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรในชุมชน ส่งผลให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง และยังช่วยลดปัญหาการว่างงาน แก้ปัญหาความยากจนมีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวทั้งสิ้น(พรหมินทร์ พวงมาลา. 2544:94-95)

ศักยภาพในชุมชนหลาย ๆ สิ่งที่เคยถูกมองข้ามความสำคัญเวลานี้ทุกสิ่งกลับมีคุณค่าด้วยตัวของมันเอง เช่น อาชีพการเก็บใบเมี่ยงที่ชาวบ้านออกไปเก็บทุกวันจนเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิตของชุมชนที่นี่ แต่นักท่องเที่ยวกลับมองเห็นเป็นเรื่องแปลก เป็นเรื่องที่น่าสนใจ อยากมาศึกษา อยากมาสัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชนแห่งนี้ ทางหมู่บ้านจึงต้องจัดให้มีรูปแบบที่เหมาะสมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้การท่องเที่ยวมีระบบ ระเบียบกฎเกณฑ์ และไม่ส่งผลต่อทรัพยากรทางธรรมชาติภายในหมู่บ้าน เมื่อหมู่บ้านมีรายได้การจัดสรรรายได้ก็ต้องคำนึงถึงชาวบ้านในชุมชนให้

มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ทางคณะกรรมการกำหนดให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมของสหกรณ์การไฟฟ้าโครงการหลวงแม่กำปอง จำกัด เนื่องจากทางผู้นำของหมู่บ้านต้องการให้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้เป็นตัวสร้างรายได้ และนำรายได้กระจายสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง เพราะชาวบ้านของบ้านแม่กำปองเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ทั้งหมดทุกหลังคาเรือน รายได้ที่เหลือหลังหักค่าใช้จ่ายแล้วก็จะป็นรายได้ของสหกรณ์และทุกปีก็จะมีการสรุปกำไรขาดทุนของสหกรณ์ ฉะนั้นเมื่อสหกรณ์มีกำไร กำไรนี้จะออกมาในรูปของเงินปันผลในรูปของเงินปันผลให้แก่สมาชิกทุกคน

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเอื้อต่อการนำทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนเอง สร้างรายได้ สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนและยังส่งผลให้ทุกคนในชุมชนมีจิตสำนึก และเห็นความสำคัญ ที่จะช่วยกันดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่ตลอดไป (พรมมินทร์ พวงมาลา, 2544:94-95)

ตัวอย่างของชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้แก่ ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนจากรายงานการวิจัยของ อุดร วงศ์ทับทิม และคณะ (2544) เรื่อง “ชุมชนกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลแม่ฮี้ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน” พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเกิดขึ้นโดยชุมชน เนื่องจากชุมชนมีศักยภาพ คือ มีทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวด้าน ธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ และทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ในขณะที่ประชากรใน ตำบลแม่ฮี้ เองมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม แต่ชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยที่ชุมชนเองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการโดยตรง มีการนำเอาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่เข้ามาใช้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยยึดความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ นอกจากนี้แล้วคนใน ตำบลแม่ฮี้ ยังมีความมุ่งมั่นในการปกป้องรักษา และคุ้มครอง สิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างเข้มแข็ง ที่สำคัญประชาชน ใน ตำบลแม่ฮี้ เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมกันนี้ยังมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่ผู้เข้าร่วมกระบวนการวิจัยในระดับรากหญ้าหรือระดับชุมชน เพื่อให้มีความเสมอภาคทัดเทียมกันทางสังคม และมีบทบาทสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม

ในเชิงปฏิบัติ ทรัพยากรธรรมชาติในทุกชุมชนของ ตำบลแม่ฮี้ เป็นของผู้คนในทุกระดับสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม และเตรียมความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น ให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนรวมถึงผู้ประกอบการในชุมชน เข้า

มามีส่วนร่วมโดยตรง ตั้งแต่คิดวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ ประเมินผล และรับผลประโยชน์ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งในพื้นที่ของตำบลแม่สีมีความแตกต่างกับตำบลปายซึ่งตำบลแม่สีจะมีการวางแผนควบคุมไปกับการพัฒนา โดยจะเป็นการร่วมมือกันของประชาชนในพื้นที่และผู้ประกอบการที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ และที่สำคัญเป็นกระบวนการพัฒนาจากรากฐานที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตและลดการผูกขาดโดยภาคธุรกิจลง ยิ่งไปกว่านั้น การดำเนินกิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมบทบาทของชาวบ้านในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนโดยรวม

เมื่อเปรียบเทียบกับการจัดการการท่องเที่ยวของปาย แล้วจะเห็นว่าในด้านประชากรในปายก็มีความหลากหลายของชาติพันธุ์ ความหลากหลายของวัฒนธรรม รวมทั้งการจัดการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งปายจะมีความแตกต่างจาก บ้านแม่กำปอง และตำบลแม่สี ในประเด็นที่ว่า บ้านแม่กำปอง และตำบลแม่สี มีการพัฒนา วางแผนและการจัดการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่และมีการควบคุมบุคคลจากภายนอกที่จะเข้าไปลงทุนในพื้นที่โดยการจัดการของชุมชนเอง ทำให้สามารถปรับตัวได้ดีกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แต่สำหรับพื้นที่ตำบลปายการขยายตัวด้านท่องเที่ยวเป็นไปโดยไม่ได้มีหน่วยงานที่จัดทำแผนการพัฒนามารองรับในตั้งแต่ต้น ทำให้การท่องเที่ยวปายในปัจจุบันเป็นไปแบบก้าวกระโดดและไร้ทิศทางทำให้แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลปายกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักลงทุนที่เป็นบุคคลภายนอกเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากอำเภอปายมากขึ้น ทำให้ประชาชนในปายเองปรับตัวไม่ทันกับสถานการณ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจำนวนนักท่องเที่ยว สถานที่พัก ร้านอาหาร ที่ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ทรัพยากรของปายถูกทำลายโดยไม่รู้ตัวผลเสียจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวแบบก้าวกระโดดและไร้ทิศทางนี้ทำให้คนดั้งเดิมที่อยู่ในปายเริ่มมีการตื่นตัว และเห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของตนเองกำลังถูกทำลาย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ใช่คนอำเภอปาย จึงเกิดการสร้างสถานประกอบการที่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและสิ่งที่ดีงามต่างๆของอำเภอปายไป และทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตในอำเภอปายได้เหมือนอย่างในอดีต บางคนขายที่ดินที่ตนมีอยู่ในอำเภอปายออกไปใช้ชีวิตที่อื่น ผู้ประกอบการต่างๆสร้างสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่เพื่อเป็นการแข่งขันทางการค้า สิ่งที่จะทำได้ตอนนี้คือ ประชาชนจะต้องตื่นตัวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอำเภอปาย และเริ่มวางแผนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของทุกหน่วยงาน โดยที่ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของปาย

ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดคำถาม และความพยายามทั้งคนภายในชุมชนและคนภายนอกชุมชน ที่จะฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายตลอดจนสร้างความตระหนักถึงขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม เคารพต่อสิทธิเสรีภาพของชุมชน การยอมรับความแตกต่างหลากหลายและการให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วม ในการกำหนดชะตากรรมของคนในท้องถิ่นเองอย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่าเพราะเหตุใดการเจริญเติบโตและการท่องเที่ยวปายจึงเป็นไปอย่างไรรูปแบบและทิศทาง นอกจากนี้แล้วเพื่อนำไปเทียบเคียงกับบ้านแม่กำปองและตำบลแม่ฮี้แล้วพบว่าชุมชนชาวปายนั้นไม่เข้มแข็งเท่าซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชุมชนปายเป็นอยู่อย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำการศึกษาจึงมุ่งศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ ที่มีส่วนได้ ส่วนเสียในการพัฒนาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนปายที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจริงหรือไม่ หรือเพียงแต่คนปายกลุ่มนี้ต้องการความสงบเงียบเหมือนเดิมประเด็นการมีส่วนร่วมดังกล่าวจึงต้องมองกลุ่มคนปายที่เป็นผู้ประกอบการหรือผู้แสวงหาผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งแน่นอนว่ากลุ่มคนกลุ่มนี้ย่อมมีมุมมองและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่แตกต่างกันออกไป และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสนับสนุนจากภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นเทศบาลที่สามารถจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและสามารถควบคุมการเจริญเติบโตของรูปแบบการขยายการท่องเที่ยวที่อาจจะส่งผลเสีย และผลกระทบต่ออำเภอปาย การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการมองมุมของการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มอย่างจริงจังรวมถึงการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนพร้อมทั้งสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเทศบาลตำบลปาย นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดกรอบและแนวทางเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาและแก้ไขปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดการขยายตัวอย่างเหมาะสมซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ตลอดจนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มีความยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปายในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. เพื่อเสนอแนะแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตลอดจนการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะยั่งยืนให้กับองค์กรผู้รับผิดชอบ

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

H 1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง กลุ่มประชาชนดั้งเดิม, กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ, กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

H 1.1 กลุ่มประชาชนดั้งเดิมมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

H 1.2 กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

H 1.3 กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

H 1.4 กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปายในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน

1.5 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

- 1) ปัจจัยภายในพื้นที่ตำบลปาย หมายถึง ช่วงเวลาในการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วมที่เป็นไปตามแผนการจัดการการท่องเที่ยวของอำเภอปาย ที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2) ปัจจัยภายนอกที่ตำบลปาย หมายถึง ภาวะทางด้านเศรษฐกิจและการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ รวมไปถึงผู้ประกอบการที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่การท่องเที่ยวของอำเภอปาย

ขอบเขตด้านเวลา

นอกจากนี้ก็ได้ทำการศึกษา ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของพื้นที่ โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านการท่องเที่ยวในเขตของเทศบาลตำบลปายตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2549 ซึ่งกำลังเริ่มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2553) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

1. หมู่ที่1 บ้านเมืองพร้าว
2. หมู่ที่2 บ้านเจ้าหม้อ
3. หมู่ที่3 บ้านป่าขาม
4. หมู่ที่4 บ้านเมืองแพร์
5. หมู่ที่6 บ้านห้วยปู

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 2,304 คน (จากสำนักทะเบียนฯ เทศบาลตำบลปาย 2553) และกลุ่มต่างๆจำนวนประมาณ 1,290 คนประกอบด้วยกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ 430 คน กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ 620 คน เจ้าหน้าที่ 240คน รวมประชากรในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 3,594 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ได้ ใช้การสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยๆ หรือแบ่งเป็นชั้นภูมิก่อน โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (homogenous) แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร(ชันน์ อนุমানราชชน ,2544:112)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาประกอบด้วย

- 1.กลุ่มประชาชนดั้งเดิม คือ ประชากรที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเขตเทศบาลตำบลปายเป็นเวลามากกว่า 15 ปี จำนวน 71 คน
- 2.กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ คือ ประชากรที่มาประกอบธุรกิจโดยได้ขึ้นชื่อผู้ประกอบการไว้กับทางเทศบาล และ สำนักงานสรรพกร จำนวน 43 คน
- 3.กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ คือ ประชากรที่อพยพเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาล แต่ไม่ได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยการสำรวจสาม โนครัวของผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 62 คน
- 4.กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ คือ เจ้าหน้าที่อำเภอ ตำรวจ เจ้าหน้าที่เทศบาล เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จำนวน 24 คน

1.6 นิยามศัพท์ทั่วไป

เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

ประชาชน หมายถึง ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย กลุ่มประชาชนดั้งเดิม กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ กลุ่มประชากรที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งส่วนท้องถิ่นและภูมิภาค ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่รองรับได้และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นไว้ได้

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ (สิ่งแวดล้อม) ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ผืนดิน แม่น้ำ ป่าไม้ รวมถึงการจัดการสภาพแวดล้อมในพื้นที่ทั้ง ทางน้ำ ทางบก และทางอากาศของปลาย เช่น แม่น้ำ ขยะ มลพิษทางอากาศ

เศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ต่อหัวของประชากรในเขตเทศบาลตำบลปลาย

วัฒนธรรมและวิถีชีวิต หมายถึง การยังคงดำรงอยู่ของรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม รวมถึงการอนุรักษ์ประเพณี พิธีกรรมต่าง การละเล่นต่างๆของคนในเขตเทศบาลตำบลปลาย

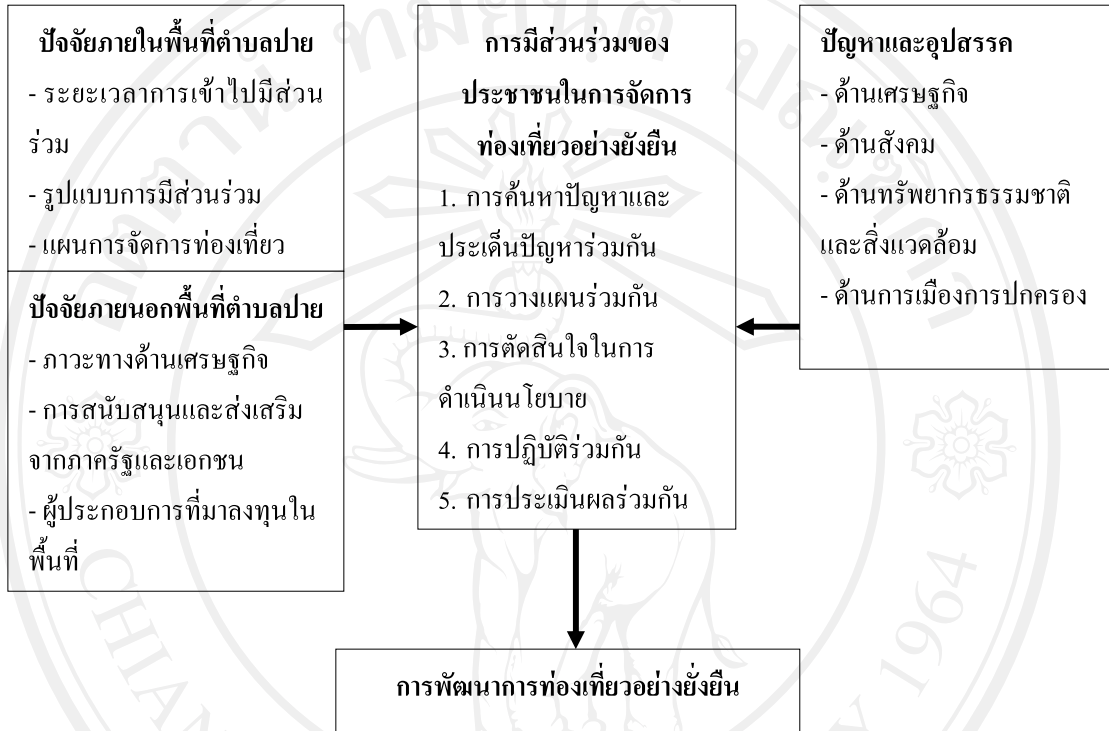
ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง รูปแบบของการแสดงออกของประชาชนในการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติกรวางแผน และร่วมได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาค คอยติดตามตรวจสอบ ค้นหาปัญหาที่เกิด รวมถึงร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันก่อให้เกิดผลประโยชน์ในเขตเทศบาลตำบลปลาย

ปัจจัยภายในพื้นที่ตำบลปลาย หมายถึง ช่วงเวลาในการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วมที่เป็นไปตามแผนการจัดการการท่องเที่ยวของอำเภอปลาย ที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายนอกพื้นที่ตำบลปลาย หมายถึง ภาวะทางด้านเศรษฐกิจและการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ รวมไปถึงผู้ประกอบการที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่การท่องเที่ยวของอำเภอปลาย

1.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเขียนกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในครั้งนี้ จะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยจะได้นำแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป และเพื่อให้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการศึกษาวิจัย

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.2 แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นำไปสู่ความเป็นพลเมือง
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในการจัดการการท่องเที่ยวนั้น หากชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมแล้ว อาจทำให้ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นอาจทำให้ชุมชนได้รับความเสียหายจากการท่องเที่ยวได้อีกด้วย การที่หลายฝ่ายพยายามที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเนื่องจากคนในท้องถิ่นย่อมทราบภาวะการณ์ต่างๆ ลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติและปัญหาที่สำคัญคือ มีความรักและความผูกพันกับสิ่งต่างๆ ในพื้นที่อยู่เป็นทุนเดิมจึงเป็นโอกาสอันดีที่ชุมชนจะได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรของตนเอง

เมื่อชุมชนได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม ความรู้สึกที่รัก ผูกพัน และหวงแหนทรัพยากรในในฐานะที่เป็นเจ้าของก็จะเพิ่มพูนขึ้น เกิดความตระหนักในการปกป้องและอนุรักษ์ นอกจากนี้ชุมชนยังมีความรู้สึกที่ดีกับการได้รับเกียรติให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการงานต่างๆ ด้วยการจัดการในที่นี้จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะเกิดขึ้นได้หากมีสิ่งเหล่านี้ ดังนี้

การตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการรวมตัวกัน เพราะถ้าหากสมาชิกไม่มีโอกาสตัดสินใจร่วมในฐานะที่เป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยความเข้มแข็งก็จะมี และจะขาดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ขาดความตระหนักในการเป็นเจ้าของร่วมกัน และขาดการประคับประคอง

ช่วยเหลือกัน ฉะนั้น การจัดการต่างๆ สมาชิกจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย แต่อย่างไรก็ดี สมาชิกที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดีเสียก่อน หากสมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะต้องตัดสินใจแล้ว แม้จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจก็มิได้ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด ตรงกันข้ามยังจะเป็นผลเสียอีกด้วย

การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ โดยทั่วไปจะมีการคัดเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ และกรรมการอื่นๆ เพื่อจะได้มอบหมายหรือแบ่งบทบาทหน้าที่กัน แต่ในการกำหนดโครงสร้างจำเป็นต้องคำนึงถึงเป้าหมายและกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องจัดการว่าเป็นอย่างไร มีปริมาณมากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงจะกำหนดโครงสร้างขึ้นมา

การสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกชาวบ้าน ช่วยให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ และร่วมกันมากขึ้น หากไม่มีการสื่อสารหรือมีแต่น้อย หรือมีการสื่อสารแต่ไขว้เขวจากความเป็นจริง การที่จะประสบผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ ก็เป็นไปได้ยาก

การควบคุมตรวจสอบ เมื่อมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันแล้ว ต้องมีการควบคุมและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีการรับรู้อย่างโปร่งใสตามหลักการของบรรษัทภิบาล (Good Governance) โดยเฉพาะในกิจกรรมการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้ฝึกฝนและปฏิบัติตามจริง เช่น เรื่องป่าชุมชน การอนุรักษ์และฟื้นฟูลุ่มน้ำ การรักษาทรัพยากร และการแก้ปัญหาขยะ เป็นต้น เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งอาจมีเพื่อแก้ปัญหาหรือช่วยให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนยังคงดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

งบประมาณ เพื่อสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี จำเป็นที่จะต้องมีการระดมทุนทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้สามารถทำกิจกรรมได้ โดยชุมชนสามารถที่จะระดมทุนจากภายในชุมชนก่อน เมื่อมีงบประมาณไม่เพียงพออาจแสวงหางบประมาณจากภายนอก หรือของบสนับสนุนจากรัฐ

เป้าหมายในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. เพื่ออนุรักษ์และปกป้องทรัพยากร
2. เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจ
4. เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีในชุมชน
5. เพื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน
6. เพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน และหารายได้เข้ากองทุนหมู่บ้าน

ผลจากการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. ทำให้มีการวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการเส้นทาง การหยุดพักทลายของดิน การไม่รบกวนสัตว์ป่า การจำกัดให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม การกำจัดขยะมูลฝอย
2. ทำให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการจัดการและการใช้ประโยชน์ โดยคำนึงถึงความยั่งยืน
3. ทำให้เกิดแนวร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และป้องกันมิให้มีการลักลอบ ทำลายสิ่งแวดล้อมของนายทุน ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถสอดส่องดูแลได้ทั่วถึง เช่น การตัดป่า หรือการลักลอบจับปลาในเขตอนุรักษ์ จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวที่ยังมีส่วนช่วยในการสอดส่องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย
4. ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี และรู้จักคุณค่าในสิ่งที่ทำอยู่
5. ทำให้เกิดการฟื้นฟูและสืบทอดวัฒนธรรมจากรุ่นอาวุโสสู่คนหนุ่มสาว
6. ทำให้ได้ร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยน เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่โดดเดี่ยว เพราะภาครัฐ / เอกชนเข้าไป
7. ทำงานร่วมกับชุมชนและก่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่างๆ รวมทั้งลดช่องว่างระหว่างรัฐกับชุมชน
8. ทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นให้กับชุมชน
9. ทำให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น
10. ทำให้ได้พันธมิตรเพิ่มขึ้น
11. ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ มีความเคารพซึ่งกันและกัน และยอมรับกัน
12. ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นทำให้มีกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน

สิ่งที่ชุมชนควรดำเนินการ

ในระดับชุมชน (สิ่งที่ชุมชนควรดำเนินการ)

1. ปรับปรุงคุณภาพ รักษา และพัฒนาประสิทธิภาพองค์กร
2. ทำงานประสานกับองค์กรอื่นๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) และกลุ่มกิจกรรมต่างๆ อาทิ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มเยาวชน เป็นต้น
3. สร้างงานวิจัยในท้องถิ่นให้กับคนในชุมชนได้เรียนรู้และวิเคราะห์หาแนวทางเหมาะสมในการพัฒนาชุมชน

4. รวบรวมเป็นองค์ความรู้สร้างเป็นหลักสูตร สร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชน

5. สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลข่าวสาร เช่น แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารด้านกฎระเบียบต่างๆ ทางนโยบาย และกฎหมายที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนได้รู้เท่าทันกับสถานการณ์ภายนอก

6 จัดตั้งศูนย์เก็บรวบรวมข้อมูล

7. มีการเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชนเครือข่าย ดำเนินการทางการตลาดและโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เช่น ร่วมมือกันทำเพื่อทำการตลาด และสร้างความเข้าใจร่วมกับสื่อ ตลอดจนให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับนักท่องเที่ยวและสาธารณะสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในขั้นสุดท้ายในเรื่องมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยไม่ได้ถูกรอบงำจากภายนอก

ในระดับนโยบาย (สิ่งที่รัฐควรพิจารณา)

1. ยอมรับและให้สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว
2. สนับสนุนเงินทุนในการจัดการและดำเนินงานของชุมชนเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ รวมถึงการพัฒนาศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว
3. สร้างกลไกเพื่อติดตามประเมินผล
4. สนับสนุนและให้ความรู้ด้านการพัฒนาและการตลาดให้แก่คนในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพและมีความพร้อมในเชิงองค์ความรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตั้งแต่เริ่มต้น ในฐานะคณะทำงานและสามารถเสนอความคิดเห็นในการร่างนโยบาย การวางแผนการจัดการ การจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนา และการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น ไม่ใช่ให้ชุมชนเป็นเพียงผู้นำเสนอข้อมูลเท่านั้น

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวความคิดการพัฒนาที่เกิดขึ้นหลังจากความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศที่ไม่สามารถทำให้คนในประเทศอยู่ดีมีสุขได้ จึงต้องแสวงหาทางออกที่นำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาประเทศร่วมกันของคนในชาติ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมและความสุข ก่อเกิดให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน อันจะนำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลให้คนมีความสุขอย่างแท้จริง

หากจะถามถึงความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ก็มีผู้ให้นิยามความหมายไว้มากมาย ซึ่งไม่แตกต่างกันมากนัก

สันติ บางอ้อ (2546) ได้ให้นิยามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ไว้ว่า “การพัฒนาที่สนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบันโดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอม ขอมลทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง”

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2549) ได้ให้นิยามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า “การพัฒนาที่บูรณาให้เกิดองค์รวม คือ องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ กล่าวคือธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน จะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม การคุ้มครองสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้มนุษย์เป็นแกนกลางการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดความสมดุล ระหว่างคนธรรมชาติและสรรพสิ่ง เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายล้างกันทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง”

จากนิยามความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถที่จะสรุปถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยได้ก็คือการพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระหว่างมิติต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นองค์ประกอบที่จะรวมกันหรือองค์รวมในการทำให้ชีวิตมนุษย์สามารถอยู่ดีมีสุขได้ ทั้งสำหรับคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นอนาคต

สันติ บางอ้อ กล่าวไว้ว่านับตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (2504-2509) เป็นเครื่องมือนำทางในการพัฒนาประเทศเป็นต้นมา สาธารณชนได้ให้ความสนใจติดตามว่า มีอะไรเกิดขึ้นในสังคมไทยบ้าง ผลของการพัฒนาเป็นเช่นไร และนับตั้งแต่แผนฯ 8 (2540-2544) เป็นต้นมา ทำไมสภาพพัฒนาจึงปรับเปลี่ยนแนวคิดของการพัฒนา จากที่เคยกำหนดเป็นด้าน ๆ มาให้ความสำคัญกับการบูรณาการในทุก ๆ ด้านอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งแนวคิดและทิศทางที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น เพื่อให้เกิดความสมดุลและมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา พร้อมกับปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาให้มากที่สุด

การพัฒนาที่ผ่านมาของประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก พ.ศ. 2504 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านความเจริญเติบโตการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จนละเลยการพัฒนาทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ ก่อให้เกิดปัญหาการพัฒนาที่ไม่ได้สัดส่วน เมืองบางเมืองเจริญเร็วกว่าชนบทมาก เกิดช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบทมากขึ้น จนเกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เมือง ก่อเกิดปัญหาปัญหาของเมืองในรูปแบบต่างๆ เศรษฐกิจในภาพรวมที่ขยายตัว กลับมีความเหลื่อมล้ำ

ทางรายได้ให้เห็นได้ชัด รวยกระจุกจนกระจาย ก่อเกิดเป็นปัญหาสังคมที่หลากหลายรูปแบบมากขึ้น วัฒนธรรมอันดีงามเริ่มถูกละเลย ทรัพยากรธรรมชาติค่อยๆ ร่อยหรอลงจนยากที่จะฟื้นฟูและบางประเภทก็ไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับมาเหมือนเดิมได้ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีและเหมาะสม ก็ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมลง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

การมองย้อนกลับมาดูต้นตอของสาเหตุที่ทำให้ประเทศชาติของเราไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนานั้น ถือเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้เราสามารถรู้จักตนเองได้ อันจะเป็นการก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ไม่ก่อเกิดความผิดพลาดขึ้นเฉกเช่นในอดีต ดังนั้นสาเหตุของปัญหาที่ทำให้ประเทศชาติของเราไม่สามารถที่จะไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ มีดังต่อไปนี้

1. ความต้องการการบริโภคสินค้าและบริการที่ไม่สมเหตุสมผล ฟุ่มเฟือย เป็นเหตุให้เกิดการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิตและบริการที่เกินพอดี เกินความต้องการของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง มีของเหลือทิ้งเป็นมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมมาก และทำให้คุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดสมดุล แม้จะส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจก็ตาม

2. การที่ชุมชนไม่เข้มแข็ง รับวัฒนธรรมและแนวความคิดผิดๆ มาจากต่างประเทศเกี่ยวกับความฟุ่มเฟือย วัตถุนิยม และบริโภคนิยม ทั้งยังขาดการอบรม ละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ทำให้สังคมเปลี่ยนเป็นสังคมบริโภค กอบโกย สะสม เกิดการลงทุนทางธุรกิจที่สูญเปล่า ทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจเกิดความขัดแย้งทางสังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรุนแรง

3. การเคลื่อนย้ายทุนจากต่างประเทศ ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อระบบเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันและเครือข่ายทางธุรกิจของประเทศ วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจปลายปี 2540 เป็นบทเรียนที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจที่พึ่งพิงอยู่กับทุนต่างประเทศโดยขาดรากฐานที่มั่นคงภายใน ทำให้เกิดการล่มสลายของระบบอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน นอกจากนั้นการเปิดรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเคมีและอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานมาก เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและกระดาษ โดยไม่มีกลไกหรือมาตรการที่เข้มแข็งในการตรวจสอบผลกระทบของอุตสาหกรรมเหล่านี้ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

4. นโยบายการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐในอดีต ทำให้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและโครงการขนาดใหญ่จำนวนมาก โดยขาดการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการใช้

ทรัพยากรเป็นฐานการผลิตอย่างฟุ่มเฟือย เกินอัตราการฟื้นตัวของระบบธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของระบบนิเวศ (สพพันซ์ ชิตานนท์, 2549)

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เพราะนำเอาวัฒนธรรมตะวันตก และระบบทุนนิยมเข้ามาบริหารประเทศ ทำให้เกิดสภาพที่เสื่อมโทรมแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม คุณภาพชีวิต ศิลธรรม คุณธรรม ซึ่งถือเป็นความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง

จุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากประสบการณ์การผิดพลาดในการดำเนินงานพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ทุกฝ่ายต่างเกิดความตระหนักและร่วมกันหาทางออก จนเกิดแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาใหม่ โดยเปลี่ยนวิธีการพัฒนา โดยหันมาใช้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยจะเห็นได้จากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ฉบับที่ 9 และฉบับปัจจุบัน ที่ให้สำคัญต่อการพัฒนาคนและกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการการเชื่อมโยงกันทุกด้านในลักษณะองค์รวมอย่างมีคุณภาพ โดยมีเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และสิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างยั่งยืนตลอดไป ดังนั้นเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาในแต่ละด้านจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มิติทางเศรษฐกิจ การทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนา คือ เศรษฐกิจที่มีรากฐานมั่นคง มีขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวคิดหลัก ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการทำให้นักมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัย และสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

2. มิติทางสังคม จะต้องรวมหมายถึง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นระเบียบวิถีชีวิตของสังคม ที่ทำให้มนุษย์ปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และให้รวมถึงศาสนาธรรม ซึ่งเป็นระเบียบจิตใจของคนในสังคมที่ทำให้สังคมอยู่ได้โดยสงบสุข สิ่งเหล่านี้ล้วนถือเป็นการสร้างเงื่อนไขสังคมใหม่ ให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่พึงปรารถนา ก่อให้เกิดความเอื้ออาทร ความรัก ความสามัคคี สมานฉันท์ต่อกัน ชุมชนสังคมมีความเข้มแข็ง

3. มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งเป็นสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต เกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ ที่สามารถให้คุณค่าและให้โทษต่อมนุษย์ได้ ทั้งที่ขึ้นกับความสมดุลหรือไม่สมดุลของระบบนิเวศ โดยจะต้องมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีและการพลังงาน ที่สะอาด ปลอดภัย ปลอดภัย เพื่อการมีสภาพแวดล้อมที่ดี

4. มิติทางการเมืองการปกครอง ปฏิรูปการเมือง การปกครอง การบริหารให้มีการกระจายอำนาจ ภารกิจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่นโดยแท้จริง ให้สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นและพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2549)

ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหรือที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Sustainable Tourism เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนกันมากขึ้น เนื่องจากความตื่นตัวด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวที่หันมานิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผู้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้หลายนิยามดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540: 18)

การประชุม Globe'90 (2533) (อ้างใน รำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2545: 24) ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากรของชนรุ่นหลังด้วย

องค์การ Eastern Caribbean States (OECS) (อ้างใน รำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2545: 24) ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การใช้ประโยชน์สูงสุดในทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและการเล็งคุณค่าตนเอง เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ผู้มาเยือน และเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิต โดยความร่วมมือของหลายๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540: 4) ได้ขอให้ราชบัณฑิตยสถานช่วยบัญญัติคำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุดเกิดผลกระทบน้อยที่สุดและใช้เป็นประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด

จากนิยามต่างๆ ที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ตามความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาดสามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ได้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุดและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกันรวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นไว้ได้

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนคือ หลักการจัดการเพื่อให้รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ แม้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาไว้ได้อย่างคงมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม ไม่เสื่อมคลาย เป็นธุรกิจบริการที่มีผลกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอก็ตาม ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นจะต้องไม่เกิดขึ้น หรือหากมีต้องเป็นผลกระทบที่น้อยที่สุด จึงสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้ยาวนานที่สุด(รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2545: 7)

หลักการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

นักวิชาการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวได้กำหนดหลักการในการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบที่ยั่งยืนตามหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวของโลกไว้ดังนี้ (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2544: 83-85)

1. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainable) หมายถึงผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรทั้งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างดั้งเดิมอย่างเพียงพอ หรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างประหยัด โดยต้องคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่าและคุณภาพของธรรมชาติ ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประกอบอยู่

การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การสงวนรักษาคุณภาพของทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมีความผาสุก รู้วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปรับปรุง บำรุงให้เกิดประโยชน์ได้นาน รวมทั้งเพิ่มพูนและเสริมสร้างให้มีมากเพียงพอต่อการใช้เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้น ต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุดเกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้อนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด อย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยาวนาน

2. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นและลดของเสีย (Reducing Overconsumptional Waste) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องร่วมกันวางแผนกับผู้เกี่ยวข้อง

จัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดหาทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกัน หรือใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก เช่น สิ่งก่อสร้างที่ใช้ไม้จากธรรมชาติ หากคิดให้ลดการใช้ไม้ลง โดยใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติคล้ายไม้สร้างเสริมประกอบก็เป็นการลดการใช้ไม้ หรือลดการตัดต้นไม้ลงได้ เป็นต้น หรือกรณีที่สร้างอาคารเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการจะต้องวางแผนก่อสร้างอาคารให้ได้รับแสงสว่างธรรมชาติมากที่สุด อาจใช้วัสดุโปร่งแสงประกอบ เพื่อลดการใช้แสงสว่างจากไฟฟ้า โรงแรมบางแห่งออกแบบห้องรับรองให้มีพื้นที่ใช้สอย 2 บริเวณ คือพื้นที่เป็นระเบียงมีแสงสว่างและลมพัดผ่านได้ตลอดเวลา อีกส่วนหนึ่งในอาคารใช้เครื่องปรับอากาศ ซึ่งนับเป็นการจัดการที่ลดการใช้พลังงานไฟฟ้าได้

2.1 การใช้เชื้อเพลิงและไฟฟ้าอย่างประหยัดนั้น อาจหาพลังงานจากธรรมชาติมาใช้ทดแทนได้ เช่น การใช้กังหันลม การใช้เซลล์พลังงานแสงอาทิตย์ และการใช้กระเบื้องใส เป็นต้น

2.2 การลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและลดการใช้พลังงานไฟฟ้านั้น มีส่วนช่วยในการลดค่าใช้จ่าย หรือลดต้นทุนการผลิต ทำให้ธุรกิจมีผลกำไรมากขึ้น

2.3 ส่วนการลดการก่อของเสีย อาทิ ขยะปฏิภูล ต้องหาวิธีการจัดการ โดยการแยกประเภทขยะ ซึ่งขยะแห่งอาจนำเข้าระบบการหมุนเวียนการใช้ (Reuse) การใช้ซ้ำ (Renew) และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ส่วนขยะเปียก นำไปทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักปุ๋ยจุลินทรีย์ได้

3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม (Maintain Diversity) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยวโดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลาย เพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมโดยการเพิ่มคุณค่า และมาตรฐานการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำตก อาจเพิ่มกิจกรรมการดูนก การปีนหน้าผา เป็นต้น หรือหมู่บ้านวัฒนธรรม และแหล่งโบราณคดี อาจเพิ่มกิจกรรมการนั่งเกวียนเทียมวัวหรือควาย การทำเส้นทางจักรยานให้นักท่องเที่ยว ชิมรอบหมู่บ้าน การเป็นอาสาสมัครนักโบราณคดีขุดค้น ขุดแต่งแหล่งโบราณคดีโดยมีนักโบราณคดีสอนหลักการเบื้องต้นให้ เป็นต้น

4. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำงานตามแผนที่วางไว้ แต่ต้องประสานแผนการพัฒนากับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล) แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด

แผนพัฒนาของกระทรวงทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มขึ้น

5. ต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting Local Economy) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสานงานกับองค์กรปกครองท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่น นำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น การหาผลิตภัณฑ์และ กิจกรรมใหม่ ๆ ในแต่ละตำบล อันเป็นนโยบายของรัฐบาล ปัจจุบัน ก็เพื่อการขยายฐาน สร้างรายได้เสริมให้กับท้องถิ่น

6. การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (Involving Local Communities) ให้เป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวควรร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบองค์รวม (Participation Approach) โดยเข้าร่วมทำในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน ร่วมประเมินผลการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วย

7. ทำการประชุมและปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting Stakeholders and The Public) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องประสานกับพหุภาคี ได้แก่ ชุมชนหรือประชาคมในพื้นที่ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อร่วมประชุมปรึกษาหารือ ทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยวการประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาด โดยจัดการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่ต่างกัน เช่น การกำหนดราคาค่าบริการรถโดยสาร หรือรถรับจ้างในท้องถิ่น ควรเป็นราคามาตรฐานเดียวกัน หรือการใช้ที่สาธารณะประโยชน์ การใช้น้ำดิบเพื่อบริโภคจากแหล่งเดียวกัน การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

8. การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) การให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พนักงานมีความรู้ มีแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยวเช่น การฝึกอบรมพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหารให้รู้วิธีการเสิร์ฟอาหารที่เป็นมาตรฐานสากล การฝึก

แม่บ้านให้การต้อนรับแบบโฮมสเตย์ การอบรมนักท่องเที่ยวอาสาสมัครชาติด้านวัฒนธรรม เป็นต้น

9. การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม (Preparing Tourist Information) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวข่าวสารการบริการการขาย ให้พร้อมมีเพียงพอต่อการเผยแพร่ ซึ่งอาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาดการท่องเที่ยวที่เป็นเอกสารแผ่นพับ หนังสือคู่มือ วิดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

10. ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (Undertaking Research) ความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่า รวมถึงการจัดการคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการจะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามผู้ใช้บริการโดยตรง การสอบถามความเห็นจากใบประเมินผล หรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยวเพื่อทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการ การบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้หลักการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทั้ง 10 ประการนี้ เป็นกรอบการปฏิบัติในแหล่งท่องเที่ยวทุกรูปแบบได้

กลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

กลยุทธ์หรือวิธีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนี้ ผู้รับผิดชอบการพัฒนาจะต้องร่วมดำเนินการ (ร่วมคิด ร่วมทำ) กับพหุภาคี 4 ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบและพันธกิจที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วนโดยนำหลักการจัดการท่องเที่ยวทั้ง 10 ประการ มาบูรณาการโดยคำนึงถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการเที่ยวและมัคคุเทศก์ การพัฒนาสินค้าของที่ระลึก (Green Products) รวมถึงการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมตลาดและการพัฒนาตลาดอยู่ด้วย โดยมีวิธีการตามขั้นตอนดังนี้ (ภราเดช พัทฒวิเชียร, 2543: 25-26)

1.1 ยึดหลักของความยั่งยืนในการวางแผนและจัดการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมนั้น องค์กรชุมชนจะต้องพูดคุย ปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันประเมินผลศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกันค้นหาจุดแข็งหรือความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว ค้นหาจุดอ่อนและสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา มองหาโอกาสความเป็นไปได้ต่อการจัดการในอนาคต โดยคำนึงถึงการพัฒนาที่จะเกิดผลกระทบน้อยที่สุด (มีความสมดุล) ของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน การพัฒนาต้องมีความชัดเจนของการดำเนินงานเพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพ และคุณค่าของสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและคงไว้ในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นทุกครั้งที่ไปเที่ยว รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นโดยนำธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริม อันหมายถึงประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวก สบายดีขึ้นกว่าก่อน

1.3 กำหนดผังและรูปแบบของสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ไม่ก่อผลกระทบต่อทางภูมินิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่น (ไม่เป็นที่แปลกปลอมเข้าไป) โดยใช้มาตรการเพื่อรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวและความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบต่อสังคม การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

1.4 จัดทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนแม่บทของท้องถิ่น จังหวัดและภูมิภาค โดยสำรวจศักยภาพ (สถานภาพ คุณภาพ ความโดดเด่นความสวยงามและสุนทรีย์ภาพ) ของแหล่งท่องเที่ยว สำรวจตลาดการท่องเที่ยว เพื่อกำหนดแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ (ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว) ให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

1.5 การพัฒนาบุคลากรต้องกำหนดแผนฯและหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติงาน (ในธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง 5 สาขา คือ ขนส่ง/ที่พัก/ร้านอาหาร/บริษัทนำเที่ยว และสินค้าของที่ระลึก) ซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถ มีมาตรฐานการทำงานในระดับสากล โดยการฝึกอบรมการดำเนินงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การบริการที่มีมาตรฐานสากล

1.6 ดำเนินการเขียนโครงการ เพื่อของบประมาณพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเมื่อกลุ่มผู้รับผิดชอบการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณได้รับมติจากชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมแล้วต้องจัดการเขียนโครงการตามแผนบูรณาการ (แผนพัฒนาฉบับที่ 9)

การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Community Based Tourism) (อรวรรณ พันธุ์เนตร, 2541: 13-16)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้เป็นเงินตราให้กับผู้ประกอบการและกระจายเข้าไปในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

และรัฐบาลมีนโยบายและแผนงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยรวมก็เป็นของประเทศด้วย รายได้จากการท่องเที่ยวย่อมกระจายเข้าไปสู่ท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้เช่น มีนักท่องเที่ยวกินอาหาร หรือซื้อสินค้าของที่ระลึก เงินจากนักท่องเที่ยวผ่านมือจากเจ้าของร้านไปซื้ออาหารสด ผลไม้สด หรือซื้อผ้าทอ เงินย่อมกระจายไปสู่เกษตรกรผู้ผลิตอาหารและผลไม้ หรือไปสู่ช่างทอผ้า ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นได้ เป็นต้น

ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้นย่อมเป็นภาระหน้าที่ของคนในท้องถิ่นที่จะต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อให้มีนักท่องเที่ยวต่างถิ่นเดินทางมาเที่ยวเพิ่มขึ้นตลอดปีและตลอดกาล อันเป็นการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั่นเอง

กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้นมีหลายระดับ โดยระดับแรกคือ ชุมชนหรือประชาคม (Community) ผู้รับผิดชอบเป็นเจ้าของเป็นผู้ครอบครอง จะต้องทำหน้าที่ มีบทบาทดังนี้ กฎหมายระบุหน้าที่รับผิดชอบการท่องเที่ยวของชุมชน

องค์กรชุมชนหรือประชาคม (Community) หรือกลุ่มประชาชน นับเป็นองค์กรเล็กที่สุด และมีบทบาทเป็นเจ้าของท้องถิ่น เจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีบทบาท และหน้าที่ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกัน ตามรัฐธรรมนูญกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วม ของประชาชนเป็นกฎหมาย ดังนี้

รัฐธรรมนูญไทยฉบับ พ.ศ. 2540 (ล่าสุด) (อ้างใน อรรถวณิช พันธ์เนตร, 2541: 14) ระบุไว้ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตราที่ 43 ระบุไว้ว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ กฎหมายมาตราที่ 56 ระบุไว้ว่า สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา ได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีพอยู่อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

บทบาทขององค์กรชุมชนหรือประชาคมต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้นจะต้องทำงานร่วมกันกับพหุภาคี โดยร่วมเสนอความคิดหรือระดมความคิดเห็นในการศึกษา สถานภาพของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว มีจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและปัญหาอะไรบ้าง จากนั้นจึงร่วมวางแผนงาน ทั้งแก้ไขปัญหา ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ทำ

แผนปฏิบัติการทั้งแผนเฉพาะกิจ แผนระยะเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว ร่วมมือกันทำงานตามแผนที่วางไว้ให้เป็นผลสำเร็จ รวมทั้งร่วมลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวที่ได้รับการยินยอมจากชุมชน ร่วมกันประเมินผลงาน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ด้วยกัน หรือพบปัญหาที่ต้อง ร่วมกันแก้ไข ฟื้นฟู พัฒนาให้มีคุณภาพดีขึ้น นอกจากนี้ กลุ่มผู้แทนชุมชนต้องทำหน้าที่สร้าง เครือข่ายทั้งระดับแนวตั้งและแนวนอนด้วย

การกำหนดแผนการดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แต่งตั้งคณะทำงาน โครงการเพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมกับสถาบัน พระปกเกล้า ตามคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ 1263/2550 ลงวันที่ 28 กันยายน 2550 ให้มีการ ร่วมมือกันกำหนดยุทธศาสตร์ในพื้นที่อำเภอปาย โดยทำประชาคมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอปายเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2550 ณ ศูนย์จำหน่าย ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอปาย ได้ร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอปาย และได้ข้อสรุปร่วมกันออกมาเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ ดังนี้ (ออนไลน์. www.maehongson.go.th/pkg.doc .24 กันยายน 2553)

แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของอำเภอปาย

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวปาย

- เพิ่มศักยภาพ การท่องเที่ยว
- เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว
- พัฒนา OTOP
- ประสานของใหม่ให้ลงตัว
- ส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี

สิ่งแวดล้อม

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตอำเภอปายแบบเชิงอนุรักษ์
- สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- กระตุ้นให้ชาวบ้านรักและหวงแหนในถิ่นกำเนิด
- ดูแลควบคุมในเรื่องการใช้ที่ดิน
- อนุรักษ์ของเก่าประสานของใหม่
- เร่งรัดการทำป้ายบอกทาง
- รักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล
- งานผังเมืองทางราชการควรมีกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติ

- ตั้งกฎระเบียบและมาตรการ โทษผู้ฝ่าฝืนและทำลาย

การขับเคลื่อนนโยบาย

- ตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและอำเภอปาย
- ตั้งคณะกรรมการ คณะทำงานแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ
- ส่วนราชการต้องให้ความสนใจและให้การสนับสนุนตลอดจนอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- หน่วยงานปกครองท้องถิ่นต้องสนับสนุนด้านงบประมาณ

การสร้างจิตสำนึกที่เหมาะสม

- รักษาวิถีชีวิตคนท้องถิ่น
- ปลูกจิตสำนึก
- การพัฒนาควมยึดหลักความต้องการของประชาชน
- นักท่องเที่ยวต้องเคารพต่อวิถีชีวิตของปาย
- ต้องศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทุกระยะ

ความท้าทายด้านการท่องเที่ยวอำเภอปาย

- ต้องทราบความต้องการของนักท่องเที่ยว
- ประชาชน ผู้ประกอบการ และบุคลากรของรัฐ ต้องดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมและอย่างยั่งยืน

ความคาดหวัง

1. ผดุงสิทธิของคนท้องถิ่น
2. การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. รักษาความสมดุล สร้างภูมิคุ้มกัน คน และวัฒนธรรมพัฒนาอย่างไรให้สมดุล

ได้เงินและการอนุรักษ์ประเพณี

การมีส่วนร่วมของประชาคม ต้องไม่ขาด

1. ขาดความต่อเนื่อง
2. ขาดการขับเคลื่อน
3. ขาดเจ้าภาพ

นายอำเภอปายได้แต่งตั้งคณะกรรมการของอำเภอปายจากภาครัฐและเอกชนต่าง และได้แบ่งคณะอนุกรรมการ 8 ฝ่าย กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจได้ประชุมไปแล้ว 1 ครั้ง ซึ่งมีความพยายามที่จะพัฒนาอำเภอปายเป็นอำเภอการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี

วิถีชีวิตชนเผ่า และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนระดับชาติบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมจากทุกภาคทุกส่วน

1. ดำรงไว้ซึ่งการเป็นเมืองท่องเที่ยวของอำเภอปาย
2. เสริมสร้างการท่องเที่ยวบูรณาการเชื่อมโยงทุกภาคส่วน
3. สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
4. ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีชนเผ่า

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวอำเภอปาย ควรดำเนินการ

1. เปลี่ยนมุมมองต่อนักธุรกิจ
2. ร่วมสร้างจิตสำนึกที่ดี
3. ร่วมอนุรักษ์วิถีปาย

ต้องจัดให้มีการจัดการระบบสาธารณูปโภค เกี่ยวกับ น้ำประปา ไฟฟ้า ให้ดีขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากเกิดปัญหาน้ำประปา ไม่ไหลบ่อย ไฟฟ้าก็ดับบ่อย และเรื่องของระดับมาตรฐาน ราคาอาหาร ราคาห้องพัก และสินค้าอื่น ตลอดจนมาตรฐานความสะอาด การบริการ ให้ได้มาตรฐานในระดับหนึ่งด้วย ทุกวันนี้มีแต่เสียงตอบรับที่ไม่ค่อยจะดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเมืองปาย ดังนั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาเป็นครั้งที่ 2 ที่ 3 เราควรมาร่วมกันพัฒนาเมืองปาย ให้น่าอยู่น่าเที่ยวต่อไป

2.2 แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นำไปสู่ความเป็นพลเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Political Participation) เป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งของระบบการเมืองการปกครองที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม (Liberal Democracy) ที่ถือว่าประชาชนทั้งปวงในสังคมมีอิสระที่จะร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการและการปกครองประเทศ (วิสุทธ์ โพธิ์แท่น, อ้างใน ภิขณู แก้วยอด, 2549: 31)

เป็นที่เชื่อกันทั่วไปว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยโดยทั่วไป ไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก วัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยและกระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Political Culture) หรือวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม (participant Political Culture) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ประชาชนจะให้ความสนใจในทางการเมือง มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความเห็นว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของทุกๆ คน มีความเชื่อว่าประชาชนมีสิทธิในการกำหนดผู้ปกครอง นโยบายของรัฐบาลจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ประชาชนมีความเชื่อและศรัทธาในการปกครองแบบประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังได้เน้นในเรื่องสิทธิ เสรีภาพของเอกบุคลด้วย (สมศักดิ์ เกี่ยวกิ่งแก้ว, 2536: 52)

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Verba & Nie กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของประชาชนตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคม หรือก่อตั้งพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิเกี่ยวกับการพูด ชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระและเป็นกิจกรรมซึ่งมุ่งหมายเพื่อให้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครอง โดยกระทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการปกครอง (Verba & Nie, 1978: 46 อ้างในจันทนา สุทธิจารี, อมร รักษาสัตย์, 2544, 410)

Samuel P. Huntington and John M. Nelson ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละบุคคลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดย Huntington ได้พิจารณาแง่มุมที่สำคัญของความหมายนี้และกำหนดขอบเขตความหมายชัดเจนขึ้นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหมายถึงเฉพาะการกระทำ (ไม่รวมทัศนคติ) เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นของประชาชนธรรมดา นั้นจะมีลักษณะเป็นช่วงๆ ไม่ต่อเนื่องกัน (Intermittent) เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (Part-time) และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่นๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งปันที่มีคุณค่าซึ่งมีอย่างจำกัดในสังคม ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่นๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้ (Samuel P. Huntington and John M. Nelson, 1976: 4-7 อ้างใน กิษณุ แก้วยอด, 2549: 31)

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ ได้สรุปความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เพื่อเป็นการแสดงออกในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง และในฐานะที่เป็นกระบวนการทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองทั้งปวงของประชาชน ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์ทางการเมืองต่างๆ ทั้งหลายทั้งปวง กระบวนการเหล่านี้ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการอบรมหล่อหลอม การบ่มเพาะและปลูกฝังทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่วัฒนธรรมทาง

การเมืองแบบประชาธิปไตยในที่สุด ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2538: 355)

รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Verba, Nie และ Kim ได้กำหนดรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนี้

1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น กิจกรรมของละบุคคลที่จะเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง
2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมเดียวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นไปในรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมนี้เป็นส่วนที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีจากผลการเลือกตั้ง
3. กิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองและสังคม ในกรณีนี้ราษฎรจะร่วมมือเพื่อใช้อิทธิพลการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและอิทธิพลมาก
4. การติดต่อเฉพาะเรื่อง เป็นรูปแบบสุดท้ายของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และจะเกี่ยวข้องกับราษฎรรายบุคคล ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือราชการเพื่อแก้ไขปัญหาใดๆ เฉพาะตัวหรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก (Verba, Nie และ Kim, 1984: 46 อ้างใน สมศักดิ์ เกี่ยวกิ่งแก้ว, 2536: 42-43)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

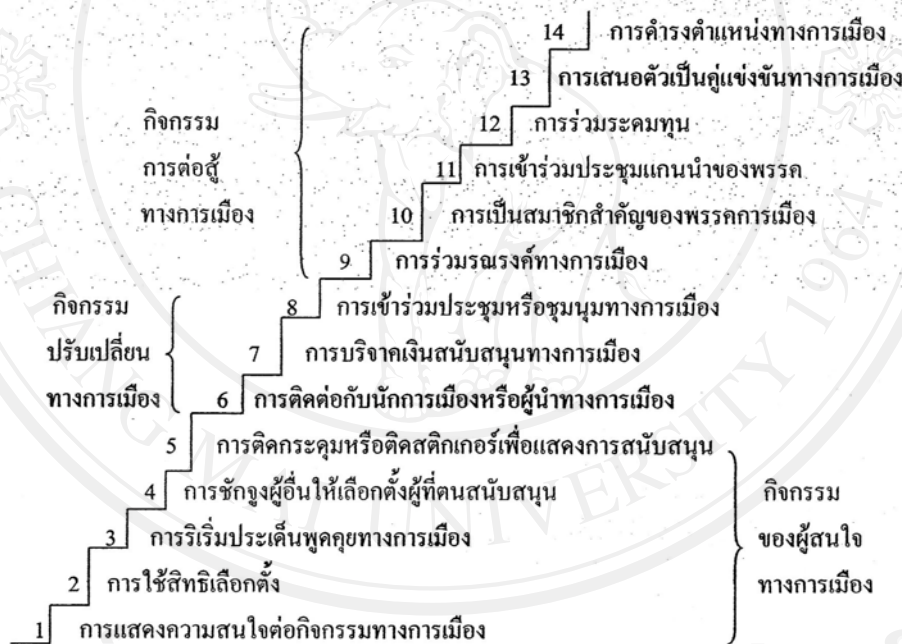
1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ โดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติใช้ทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้
 - 1.1 การเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด
 - 1.2 การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในประเด็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน
 - 1.3 การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
 - 1.4 การมีส่วนร่วมโดยการร่วมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ ที่จะกล่าวต่อไปนี้ในระบบการเมืองรูปแบบเผด็จการ จะไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยมีกฎหมายห้ามเอาไว้อย่างชัดเจน แม้ในประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยบางประเทศจะมีได้ห้ามแต่ไม่ได้ระบุ หรือมีได้มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้

1. การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง เป็นการมีส่วนร่วมได้ทั้งคัดค้านและสนับสนุนรัฐก็ได้

2. การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เป็นวิธีการแสดงออกของประชาชนโดยการไม่เชื่ออำนาจรัฐ

Lester Milbrath ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยนำเสนอกรอบความคิดว่าด้วยลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง (The Hierarchy of Political Involvement) ซึ่งแสดงให้เห็นพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ที่จะเริ่มจากระดับที่ต่ำสุดคือ การไม่สนใจทางการเมือง ไปสู่การสนใจทางการเมือง จะมีลำดับขั้นที่ต่ำสุดไปสู่ระดับสูงสุดดังแผนภาพ ต่อไปนี้

ลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง

กลุ่มผู้ไม่สนใจทางการเมือง

ที่มา : Milbrath, 1965: 18, อ้างในสมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2538: 327

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ ได้อธิบายลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ ได้แก่

ประการที่ 1 การมีส่วนร่วมกำหนดตัวผู้ปกครองโดยต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้ง

ประการที่ 2 การมีส่วนร่วมในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล โดยกลุ่ม

อิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ

ประการที่ 3 การมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ทั้งในการสนับสนุนและการคัดค้าน

ประการที่ 4 การมีส่วนร่วมในการชุมนุมเคลื่อนไหวกองการเมือง ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านรัฐบาล (สมบัติ ชำรงชัญญวงศ์, 2538: 355)

ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยที่เห็นได้ชัดเจนและมีความชอบธรรม คือ การไปลงคะแนนเลือกตั้ง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้นครั้งแรก ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 เป็นการหยิบยื่นโดยผู้นำเปลี่ยนแปลงการปกครอง ไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องของมวลชนทั้งหลาย

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองไทยนั้น มักจะมีบทบาทในการสร้างความชอบธรรมแก่การปกครองของผู้นำ เช่น กรณี 2475 การสถาปนาระบอบการเมืองแบบใหม่จำเป็นต้องหาความชอบธรรมที่ต่างไปจากระบบเก่า เช่น คณะราษฎรได้ใช้รัฐธรรมนูญกับสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นที่มาของความชอบธรรม

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีลักษณะเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้นำทางการเมือง รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อหวังผลให้รัฐบาลตัดสินใจในทางที่เป็นคุณประโยชน์กัยตน

5. การใช้ความรุนแรงทางการเมือง ถือเป็นกรมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่งเป็นการใช้กำลังที่มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล แม้ลักษณะนี้เป็นการผิดกฎหมาย แต่ที่ผ่านมาได้มีการใช้ความรุนแรงในหลายครั้งหลายลักษณะ เช่น การรัฐประหาร การปฏิวัติ เป็นต้น

การสร้างการมีส่วนร่วมจากการเป็นพลเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมืองมีลำดับขั้นตอนของการแสดงออกในพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป แต่หากประชาชนไม่ได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเอง การสร้างบทบาทของการเป็นพลเมืองทางการเมืองให้กับประชาชนในสังคมจะเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจหรือการท่องเที่ยว ถ้าหากสังคมเริ่มมีที่เปลี่ยนแปลงเกิดการไหลบ่าเข้ามาสู่เมืองของกลุ่มชนจำนวนมากไม่ว่าจะมาด้วยเหตุผลใด ต่างแสวงหาผลประโยชน์จากสังคมนั้น ในแง่ของการมีสิทธิที่จะได้รับการบริการอย่างหรือจากผลประโยชน์

งอย่างของรัฐ การที่มีสิทธิที่จะทำบางสิ่งบางอย่างอันจะมีต่อนโยบาย กฎหมาย แผนกลยุทธ์ หรือบุคคลากร หรือการดำเนินการบางอย่างหรือหลายอย่างของรัฐ

ทั้งฝ่ายอยากเปลี่ยนแปลงและฝ่ายอนุรักษ์คิดว่าน่าจะใช้ประโยชน์จากคำนี้ได้ เพราะคำนี้มีทั้งมิติปัจเจกและมิติรวมหมู่ พวกเสรีนิยมเห็นคุณค่าเพราะปัจเจกชนสามารถหาประโยชน์โดยรัฐไม่เข้าแทรกแซง มีสิทธิเข้าควบคุมรัฐและสถาบันต่างๆ ส่วนฝ่ายอนุรักษ์เห็นว่าพลเมืองที่ประพฤติอยู่ในกรอบของกฎหมาย จะทำให้สังคมมีระเบียบและความมั่นคง (ชเนศวร์ เจริญเมือง.2551,2-3)

ได้มีการให้ความหมายของ พลเมืองไว้ว่า ประชาชนที่อพยพจากรัฐของตนเข้าไปอยู่ในรัฐใหม่ ก็เรียกร้องขอสิทธิความเป็นพลเมืองของรัฐใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการได้รับสิทธิผลประโยชน์ต่างๆ ในฐานะที่เป็นพลเมือง ส่วนองค์กรที่สนับสนุนการเรียกร้องครั้งนี้โดยการย้าถึงสิทธิมนุษยชนที่คนๆหนึ่งพึงได้รับ และสิทธิมนุษยชนนั้นก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่ความเป็นพลเมืองในที่สุด จากคำนิยามข้างต้น ชเนศวร์ เจริญเมือง กล่าวไว้ว่า

1.พลเมืองมิใช่คำที่อยู่อย่างโดดๆแต่เป็นคำที่คู่กับคำว่า ชุมชนการเมือง หรือที่เรียกว่า รัฐ (State)พลเมืองเป็นสมาชิกของชุมชนการเมืองหรือรัฐ ซึ่งหมายความว่าที่ใดก็ตามที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกัน มีการใช้อำนาจจัดการบริหารกิจกรรมต่างๆภายใน้อยมากที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่สูงส่งกับใคร การเป็นคนจึงเท่ากับเป็นเรื่องการเมือง ความเป็นพลเมืองก็คือการเข้าร่วมส่วนในชุมชนการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่มีพลเมืองก็ไม่มีชุมชนการเมืองหรือไม่มีรัฐ

2.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ พลเมืองมีสิทธิและภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบ มีสิทธิที่จะเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายและ โครงการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง ออกกฎหมายหรือข้อบังคับให้ทุกๆคนปฏิบัติตาม เลือกผู้แทนเข้าไปทำงานในด้านนิติบัญญัติและบริหารและมีสิทธิออกความคิดเห็นเหล่านั้น รวมทั้งเปลี่ยนแปลงแก้ไขสิ่งที่เคยตกลงกันไปแล้ว ส่วนภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบ ได้แก่การเข้าประชุมเพื่อออกความคิดเห็นในกิจการต่างๆของรัฐ การเสียภาษี การเป็นทหารป้องกันประเทศ การเป็นสมาชิกของคณะลูกขุน เป็นต้น

3.พลเมืองจะต้องมีคุณธรรม นั่นคือ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ การเป็นพลเมืองที่เอาการเอางานมิใช่เรื่องที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่เป็นเรื่องของการปลูกฝัง หรือที่เรียกว่าการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณธรรมอย่างน้อยข้อหนึ่งในใจ ได้แก่ ความอยากเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ ไม่ใช่ว่าเกิดมาเป็นคนแล้วใครๆก็เป็นพลเมืองได้

4.การเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์จำเป็นต้องรู้ทั้งวิธีการเป็นผู้ปกครอง (Ruler) และเป็นผู้ถูกปกครอง (Ruled) นั่นหมายความว่าไม่มีผู้ใดยึดครองตำแหน่งหนึ่งตลอดชีวิต แต่จะต้องมีการสลับเปลี่ยนกัน เนื่องจากทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ทุกคนตัดสินใจร่วมกัน ดังนั้น ก็ต้องมีการสลับเปลี่ยนกันดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การมีส่วนร่วมของประชาชนจะประสบความสำเร็จได้ ประชาชนเองจะต้องรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตัวเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมของความเป็นพลเมือง

เพลโตได้เสนอแนวคิดพลเมืองที่สมบูรณ์ได้ดังนี้

1. การให้การศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรมนั้นต้องเริ่มสร้างตั้งแต่วัยเด็ก
2. คุณธรรมที่ว่าก็คือความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์
3. พลเมืองที่สมบูรณ์หมายถึงคนที่รู้วิธีปกครองผู้อื่นและวิธีถูกผู้อื่นปกครองด้วยความยุติธรรม
4. ให้เรียกการฝึกอบรมเพื่อสร้างคุณธรรมเช่นนี้ว่า “การศึกษา” (Education) เท่านั้น ส่วนการฝึกอบรมอื่นๆให้เรียกว่า Training

แนวคิดเรื่องพลเมืองเป็นแนวคิดที่สูงอีกระดับหนึ่งจากความสัมพันธ์ทั่วไปในสังคมมนุษย์ระหว่างเจ้านายกับไพร่ทาส ผู้แข็งแรงกว่าย่อมเอาชนะและเอาเปรียบเหนือผู้แพ้ และบังคับให้ผู้แพ้กลายเป็นผู้รับใช้ เพราะต้องอาศัยความสามารถในการถอดรูปธรรมให้เป็นนามธรรม นั่นคือมองเห็นองค์รูปปกครองรัฐ มองเห็นมวลสมาชิกของรัฐเป็นพลเมือง ไม่ใช่ไพร่ทาส แต่เป็นพลเมืองที่รู้จักบทบาทของตน(role) รู้จักสถานภาพของตน (status) รู้จักความจงรักภักดีต่อรัฐ (sense of loyalty) การทำตามหน้าที่ของตน (duties) และการใช้สิทธิของตนที่พึงมีกับรัฐ มิใช่กับมนุษย์อื่นๆ

อริสโตเติลกล่าวไว้ว่า “มนุษย์จะไปถึงศักยภาพเต็มที่ของชีวิตของเขาได้ (to reach the full potential of his life and personality) ก็ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโพลิส (Polis-ชุมชนการเมืองหรือที่แปลกันทั่วไปว่า นครรัฐ) หรือกิจกรรมสาธารณะเท่านั้น อริสโตเติลเห็นว่าคนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้นก็คือ พลเมือง

1. คนที่ใช้สิทธิเข้าร่วมในหน่วยงานที่กำหนดนโยบายหรือตัดสินคดีความ (enjoys the right of sharing in deliberative or judicial office) ในเวลาที่กำหนดตายตัวหรือไม่ก็ได้ (Fixed or unfixed)
2. คนที่เข้าร่วมส่วนในชีวิตพลเมืองที่มีทั้งการปกครองและการถูกปกครองโดยสลับกันไป (Share in the civic life of ruling and being ruled in turn)
3. พลเมืองที่ดีคือ คนที่ต้องมีความรู้และความสามารถในการปกครองและถูกปกครอง (good citizen must possess the knowledge and the capacity requisite for rule as well being ruled) กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความยอดเยี่ยมของพลเมืองก็คือ ความรู้ในการปกครองเหนือเสรีชนทั้งหลายและความรู้ที่จะถูกพวกเสรีชนทั้งหลายปกครองเรา (a knowledge of rule over free men from both points of view)

หากสังคมมีพลเมืองที่เข้มแข็งและการมีส่วนร่วมในมิติต่างก็จะได้รับการส่งเสริมและเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริง ในกระบวนการต่างๆ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากทุกภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะทุกคนมีความเป็นพลเมืองทางการเมือง การพัฒนาที่ยั่งยืนก็จะเกิดขึ้นในสังคมนั้นในที่สุด

2.3 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาคือ

เสรี วังสีไพจิตร (2534) ทำการศึกษาเรื่องจุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง จากการศึกษาวิจัยทำให้เห็นข้อเท็จจริงว่าปัญหา/ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชนวนมีอยู่จริง แม้ประชาชนโดยทั่วไปจะมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ก็ต้องระมัดระวัง เพราะปัจจุบันผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีมากขึ้น และมีการต่อต้านการท่องเที่ยวปรากฏขึ้นต่อเนื่องตลอดเวลาทางแก้ไขมี 2 ด้านคือ

1. ด้านปัญหา/ผลกระทบที่เกิดขึ้น ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้หมดไปโดยอาศัยการสร้าง ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ให้มีระบบการจัดการที่มีบูรณาการในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ใช้เทคนิคการประสานงานรูปแบบต่าง ๆ จัดให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม มีการปรับบทบาทขององค์กรที่รับผิดชอบ มีการวางแผนแม่บทให้รัดกุม และมีการติดตามปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้

2. ด้านปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับอุดมการณ์หรือแนวคิดต่อต้านการท่องเที่ยวชนวนต้องอาศัยข้อเท็จจริง คือการให้ความรู้รอบด้าน ประชาสัมพันธ์ การสัมมนา และในการพัฒนาที่เหมาะสม ต้องถือเอาความสมดุลมาเป็นสิ่งสำคัญ มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของการรักษาสมดุลและ

รวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลอีกด้วย

วิจิตรา ชัยศรี (2536) ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม และภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นในผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น ถึงแม้จะมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ แต่ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวอยู่น้อยมาก ผลด้านสังคม

ประชาชนเห็นว่ามีความจำเป็นเพิ่มขึ้นของปัญหาหญิงบริการสถานเริงรมย์ และปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย น่าจะเป็นผลโดยตรงส่วนหนึ่งจากการพัฒนาการท่องเที่ยว การเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีของประชาชนยังเป็นไปตามประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญในกิจกรรมดังกล่าวอยู่

อโนทัย เพียรคงชล (2540) (อ้างใน ปิยพร ทาวีกุล, 2544: 31) ได้ทำการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านเป็นมรดกเทศก่น้ำเที่ยวธรรมชาติ ร้อยละ 95.56 และมีความต้องการเข้ารับการศึกษาเกี่ยวกับการเป็นมรดกเทศก่น้ำที่ถูกต้องจากหน่วยงานราชการถึงร้อยละ 89.56 ส่วนที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้เนื่องจากไม่มีพาหนะเป็นของตนเองและคิดว่าเป็นงานผู้ชายเท่านั้นสำหรับประชาชนท้องถิ่นที่มีความต้องการจัดการบริหารงานที่פקให้แก่นักท่องเที่ยวมีจำนวนร้อยละ 96.67 ส่วนผู้ที่ไม่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมนี้เนื่องมาจากไม่มีความถนัดและไม่ชอบ เพราะเป็นลักษณะงานที่ย่งยาก และเป็นภาระมาก ต้องมีความรับผิดชอบสูง หากลงทุนแล้วกลัวจะไม่คุ้มค่า ส่วนประชาชนที่มีความต้องการจัดบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มมีร้อยละ 75.56 ส่วนผู้ที่ไม่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมนี้เนื่องมาจากการคมนาคมไม่สะดวก ห่างไกลจากตลาด กลัวลงทุนแล้วไม่คุ้มค่า และไม่มีเงินมาลงทุนในระยะแรก ซึ่งเท่าที่ผ่านมานักท่องเที่ยวมักนิยมนำสัมภาระติดตัวมาด้วยหรือหากทำแล้วกลัวนักท่องเที่ยวยจะรับประทานไม่ได้และงานดังกล่าวน่าจะเป็นงานของผู้หญิงมากกว่า

อุคร วงศ์ทับทิม (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องการให้ชาวบ้านเองมีจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ต้องการให้มีการพัฒนาเส้นทางเข้าไปยังน้ำตก ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ เนื่องจากเกรงว่าการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเข้าไปยังน้ำตกจะส่งผลให้มีคนเข้าไปบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าต้นน้ำ ที่ชาวบ้านต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศของผืนป่าเอาไว้ อีกทั้งหวั่นเกรงผลกระทบหากมีนักท่องเที่ยวดูเส้นทางเข้าไปมากจะยากแก่การควบคุมดูแล ส่งผลให้น้ำในลำน้ำแม่ปิงน้อยเกิดความสกปรกและมีการนำพืชพรรณสมุนไพรออกไปจากป่า ซึ่งชาวบ้านไม่ต้องการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผืนป่าต้นน้ำแม่ปิงน้อยมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว หากแต่มุ่งรักษาผืนป่าต้นน้ำผืนนี้ไว้ให้เป็นทรัพยากรหลักของชุมชน จากการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในตำบลแม่ฮี้ในการที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คงอยู่ทำให้

เกิดแผน ภาวะเบียบ ในการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในการบริหารชุมชนของชาวบ้านเอง

พรมินทร์ พวงมาลา(2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในการเปิดหมู่บ้านตนเองเป็นแหล่งท่องเที่ยว ชาวบ้านไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยว หรือการพักแรม โฮมสเตย์, ประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว มองไม่เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของตนเอง ไม่มีกฎระเบียบหรือมาตรการในการปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมไปถึงไม่เข้าใจในเรื่องของการดูแลผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่จะได้รับ จึงได้มีแนวทางในการปฏิบัติหรือการจัดการ เพื่อสร้างความเข้าใจให้คนในชุมชนเกิดความคิดริเริ่มในการมีส่วนร่วมบริหารชุมชนของตนเอง โดยชุมชน บริหารจัดการกันเองโดยชุมชน ถือว่าเป็นการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมหรือแบบบูรณาการได้อีกทางหนึ่ง คือเกิดการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาชีพหลัก อาชีพเสริม กลุ่มองค์กรต่างๆ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรในชุมชน ส่งผลให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง และยังช่วยลดและแก้ปัญหาการว่างงาน แก้ปัญหาความยากจนที่สำคัญประชาชนจะ ต้องมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน หา รูปแบบในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้ถูกต้องเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐ เอกชน และที่สำคัญคือชาวบ้านแม่กำปองทุกคน จึงได้ดำเนินการ ร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของประชาชนในเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ 5 หมู่บ้าน จำนวน 2,304 คน (จากสำนักทะเบียนฯ เทศบาลตำบลปาย 2553) ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านเมืองพร้าว

หมู่ที่ 2 บ้านเจ้าหม้อ

หมู่ที่ 3 บ้านป่าขาม

หมู่ที่ 4 บ้านเมืองแพร่

หมู่ที่ 6 บ้านห้วยปู

ประชาชนกลุ่มอื่นๆจำนวนประมาณ 1,290 คน ประกอบด้วย กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ 430 คน กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ 620 คน เจ้าหน้าที่ 240คน รวมประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 3,594 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยๆ หรือแบ่งเป็นชั้นภูมิ ก่อน โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (homogenous) แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 200 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ประกอบด้วย

1.กลุ่มประชาชนดั้งเดิม คือ ประชากรที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเขตเทศบาลตำบลปาย เป็นเวลามากกว่า 15 ปี จำนวน 71 คน

2.กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ คือ ประชากรที่มาประกอบธุรกิจโดยได้ขึ้นชื่อผู้ประกอบการไว้กับทางเทศบาล และ สำนักงานสรรพากร จำนวน 43 คน

3.กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ คือ ประชากรที่อพยพเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาล แต่ไม่ได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยการสำรวจสำมะโนครัวของผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 62 คน

4.กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ คือ เจ้าหน้าที่อำเภอ ตำรวจ เจ้าหน้าที่เทศบาล เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จำนวน 24 คน

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านเมืองพร้าว หมู่ที่ 2 บ้านเจ้าหม้อ หมู่ที่ 3 บ้านป่าขาม หมู่ที่ 4 บ้านเมืองแพร่ หมู่ที่ 6 บ้านห้วยปู

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

1) ปัจจัยภายในพื้นที่ตำบลปาย หมายถึง ช่วงเวลาในการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วม ที่เป็นไปตามแผนการจัดการการท่องเที่ยวของอำเภอปาย ที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2) ปัจจัยภายนอกพื้นที่ตำบลปาย หมายถึง ภาวะทางด้านเศรษฐกิจและการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ รวมถึงผู้ประกอบการที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่การท่องเที่ยวของอำเภอปาย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภทคือ

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม

ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การศึกษาจากหนังสือ วารสาร เอกสาร งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดต่าง ๆ ข้อมูลออนไลน์ รวมทั้งข้อมูลจาก เทศบาลตำบลปาย การท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอน

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) (ธนัน อนุมานราชชน, 2544:97) ประกอบด้วยแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม ระยะเวลาที่อาศัยวิเคราะห์สถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ ด้วยการนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการอธิบาย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย)

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ
2. ปัจจัยทางด้านสังคม
3. ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ปัจจัยทางการเมืองการปกครอง

โดยแบบสอบถามนั้นเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 12 ข้อ โดยตัวเลือกใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ (ธนัน อนุมานราชชน, 2544:105) ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ประกอบการอธิบายความหมายของแบบสอบถามเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (เพื่อศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปายในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย)

5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก

3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

0 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม

โดยแบบสอบถามนั้นเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 12 ข้อ โดยตัวเล็อกใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ (ธนัน อนุมานราชชน, 2544:105)

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ประกอบการอธิบายความหมายของแบบสอบถามเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน(เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ความเห็นอย่างเสรี)

3.6 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสมบูรณ์แล้ว ได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปบันทึกหรือลงรหัสข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม โดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 200 ตัวอย่าง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยๆ หรือแบ่งเป็นชั้นภูมิก่อน โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน ทุกกลุ่มในเขตเทศบาลตำบลปาย

1.กลุ่มประชาชนดั้งเดิม คือ ประชากรที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเขตเทศบาลตำบลปาย เป็นเวลามากกว่า 15 ปี จำนวน 71 คน

2.กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ คือ ประชากรที่มาประกอบธุรกิจ โดยได้ขึ้นชื่อผู้ประกอบการไว้กับทางเทศบาล และ สำนักงานสรรพกร จำนวน 43 คน

3.กลุ่มประชาชนที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ คือ ประชากรที่อพยพเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาล แต่ไม่ได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยการสำรวจสำมะโนครัวของผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 62 คน

4.กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ คือ เจ้าหน้าที่อำเภอ ตำรวจ เจ้าหน้าที่เทศบาล เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จำนวน 24 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 200 ราย และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 200 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ ประกอบด้วยแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 12 ข้อ โดยตัวเล็อกำใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ (ฌัน อนุมานราชฌน, 2544:105)

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ประกอบการอธิบายความหมายของแบบสอบถามเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 กลุ่มประชาชนดั้งเดิม

การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 71 ราย และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 71 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชาชนดั้งเดิมผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	26	36.62
หญิง	45	63.38
รวม	71	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนดั้งเดิมส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.38 และเพศชาย จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.62

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	2	2.82
21-30 ปี	27	38.03
31-40 ปี	11	15.49
41-50 ปี	24	33.80
51-60 ปี	5	7.04
มากกว่า 60 ปี	2	2.82
รวม	71	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนดั้งเดิมส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.03 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.80 อายุระหว่าง 31-40 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.49 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.04 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.82 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.82 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม จำแนกตามการระดับศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	16	22.54
มัธยมศึกษา	25	35.20
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	21	29.58
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	9	12.68
รวม	71	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนดั้งเดิมส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.20 รองลงมาคือระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.58 ระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.54 และการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.68 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	7	9.86
3,001-6,000 บาท	23	32.39
6,001-8,000 บาท	13	18.31
8,001-10,000 บาท	14	19.72
10,001-15,000 บาท	8	11.27
มากกว่า 15,000 บาท	6	8.45
รวม	71	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนดั้งเดิม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,001 - 6,000 บาท จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.39 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,001 - 10,000 บาท จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.72 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 6,001 - 8,000 บาท จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.31 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.27 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.86 และประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.45 ตามลำดับ

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มประชาชนดั้งเดิมได้ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
1. ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางด้านการขายและการให้บริการสูง	29 (40.85)	23 (32.39)	15 (21.12)	1 (1.41)	1 (1.41)	2 (2.82)
2. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น	11 (15.49)	17 (23.94)	19 (26.76)	18 (25.35)	3 (4.23)	3 (4.23)
3. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป	28 (39.43)	25 (35.21)	12 (16.90)	2 (2.82)	1 (1.41)	3 (4.23)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
4. ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่	2 (2.82)	20 (28.17)	22 (30.98)	14 (19.72)	10 (14.08)	3 (4.23)
5. ท่านสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้	2 (2.82)	24 (33.80)	37 (52.10)	3 (4.23)	2 (2.80)	3 (4.23)
6. การขยายตัวของการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของแม่น้ำปายถูกทำลาย	26 (36.62)	23 (32.39)	10 (14.08)	6 (8.45)	2 (2.82)	4 (5.63)
7. ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลปาย กำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	27 (38.03)	18 (25.35)	12 (16.90)	9 (12.68)	1 (1.41)	4 (5.63)
8. ในเขตเทศบาลตำบลปายมีการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาคือความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น	4 (5.63)	18 (25.35)	21 (29.58)	21 (29.58)	2 (2.82)	5 (7.04)
9. องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเทศบาลตำบลปาย	2 (2.82)	13 (18.30)	23 (32.39)	21 (29.58)	3 (4.23)	9 (12.68)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
10. องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลตำบลปาย	2 (2.82)	18 (25.35)	19 (26.76)	19 (26.76)	6 (8.45)	7 (9.86)
11. ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	5 (7.04)	16 (22.54)	15 (21.13)	24 (33.80)	5 (7.04)	6 (8.45)
12. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	2 (2.82)	15 (21.12)	21 (29.58)	21 (29.58)	6 (8.45)	6 (8.45)
รวม	140 (16.43)	230 (26.99)	226 (26.52)	159 (18.67)	42 (4.93)	55 (6.46)

จากตารางที่ 5 แสดงถึง จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม พบว่า ปัจจัยที่ประชาชนกลุ่มดั้งเดิมส่วนใหญ่เห็นว่ามามีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง” จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 40.85 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ “การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป” จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 39.43, “ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลปายกำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย” จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 38.03 และ “การขยายตัวของการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของแม่น้ำปายถูกทำลาย” จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 36.62 ตามลำดับ

ปัจจัยที่ประชาชนกลุ่มดั้งเดิมที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อยได้แก่ “ท่านสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้” จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 รองลงมา ได้แก่ “ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่” จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 30.93 ตามลำดับ

ปัจจัยที่ประชาชนกลุ่มดั้งเดิมที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย เรียงจากมากไปน้อยได้แก่ “องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเทศบาลตำบลปาย” จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 32.39 รองลงมา ได้แก่ “การขยายตัวของท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น” จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 ตามลำดับ

ปัจจัยที่ประชาชนกลุ่มดั้งเดิมที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับน้อยและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 33.80

ส่วนในเขตเทศบาลตำบลปายมีการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น”จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 29.58, “ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 29.58 และ“องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลตำบลปาย”จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 นั้น ปัจจัยที่ประชาชนกลุ่มดั้งเดิมที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางและระดับน้อยเท่าๆกัน

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัด แสงงให้เห็นว่ากลุ่มประชาชนดั้งเดิมมีทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมากเป็นอันดับ 1 จะเห็นได้ว่าในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางธุรกิจสูงทั้งทางการขายและการให้บริการ ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความสำคัญปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขยายตัวของท่องเที่ยวยังส่งผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป รวมถึงการขยายตัวของท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายโดยเฉพาะแม่น้ำปาย ประกอบกับการประสบปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่มีเพิ่มขึ้นพร้อมกับจำนวนนักท่องเที่ยว

4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม

การสำรวจระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาชนดั้งเดิมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
1. ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	1 (1.41)	8 (11.27)	22 (30.98)	13 (18.31)	12 (16.90)	15 (21.13)
2. การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่	0 (0.00)	6 (8.45)	24 (33.80)	15 (21.13)	14 (19.72)	12 (16.90)
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	0 (0.00)	7 (9.86)	18 (25.35)	13 (18.31)	13 (18.31)	20 (28.17)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถ ตอบได้ (0)
4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาด ให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งที่ใช่หรือไม่	5 (7.04)	17 (23.94)	19 (26.76)	9 (12.68)	7 (9.86)	14 (19.72)
5. ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วม สมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการ จัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่	2 (2.82)	10 (14.08)	30 (42.25)	8 (11.27)	6 (8.45)	15 (21.13)
6. ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการ จัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปาย หรือไม่	1 (1.41)	6 (8.45)	14 (19.72)	14 (19.72)	10 (14.08)	26 (36.62)
7. ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือ มาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว ของปายหรือไม่	6 (8.45)	17 (23.94)	13 (18.91)	14 (19.72)	8 (11.27)	13 (18.31)
8. ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูผล ความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนิน กิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือ หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่	2 (2.82)	14 (19.72)	18 (25.35)	10 (14.08)	11 (15.49)	16 (22.54)
9. ท่านเคยได้รับการแต่งตั้ง หรือ มอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและ ประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการ ท่องเที่ยวของปายในระดับใด	0 (0.00)	7 (9.86)	16 (22.54)	12 (16.90)	11 (15.49)	25 (35.21)
10. ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการ ติดตามหรือประเมิน ผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปาย ในระดับใด	1 (1.41)	9 (12.68)	15 (21.12)	12 (16.90)	9 (12.68)	25 (35.21)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
11. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือเทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชนองค์กรเอกชน หรือผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด	1 (1.41)	10 (14.08)	17 (23.95)	15 (21.13)	18 (25.35)	10 (14.08)
12. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือเทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในระดับใด	1 (1.41)	16 (22.54)	15 (21.12)	10 (14.08)	21 (29.58)	8 (11.27)
รวม	20 (2.35)	127 (14.91)	221 (25.94)	145 (17.02)	140 (16.43)	199 (23.35)

จากตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม พบว่า กลุ่มประชาชนดั้งเดิมส่วนใหญ่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับมากและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย คือ “ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่” จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 23.94

กลุ่มประชาชนดั้งเดิมที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งใช่หรือไม่” จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76

กลุ่มประชาชนดั้งเดิมที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่” จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 33.80 “ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 30.98 ตามลำดับ

กลุ่มประชาชนดั้งเดิมที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในกลุ่มที่ไม่สามารถตอบได้ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่” จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25 และ“ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูผลความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่” จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 23.35 ตามลำดับ

กลุ่มประชาชนดั้งเดิมที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับน้อยที่สุดและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปาย ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในระดับใด” จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 29.58

กลุ่มประชาชนดั้งเดิมที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับน้อยที่สุดและมีแนวโน้มไปในระดับปานกลาง คือ “ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน หรือผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด”จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 25.35

กลุ่มประชาชนดั้งเดิมที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในกลุ่มที่ไม่สามารถตอบได้และมีแนวโน้มไปในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด” จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 35.21, รองลงมา ได้แก่ “ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด” จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 35.21 และ“ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 28.17 ตามลำดับ ส่วน “ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 36.62 นั้นกลุ่ม

ประชากรดั้งเดิมที่มีระดับความคิดเห็นในกลุ่มที่ไม่สามารถตอบได้และมีแนวโน้มไปทั้งในระดับปานกลางและระดับน้อยเท่าๆกัน

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชากรดั้งเดิมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มตัวแทนของประชากรดั้งเดิมไม่มีโอกาสได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลปาย และในขณะที่หน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลปายยังไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเท่าที่ควรและไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชนหรือผู้ประกอบการ ในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและกลุ่มประชากรดั้งเดิมเองก็มีโอกาสน้อยในการเข้าไปติดตามและดูแลผลความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายเช่นกัน ทำให้เห็นว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชากรดั้งเดิมเป็นการแสดงออกทางความคิดเห็นมากกว่าการเข้าร่วมปฏิบัติในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นที่น่าสังเกตว่ามีประชาชนบางส่วนที่มีจำนวนค่อนข้างมากได้แสดงความความคิดเห็นว่าไม่สามารถตอบได้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าวไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย

4.1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปายของกลุ่มประชากรดั้งเดิม (ข้อมูลในข้อนี้ได้มาจาก ตอนที่ 4 การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด)

ข้อที่ 1 “ปัจจัยที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม กลไกการวางแผน และการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย” จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในครั้งนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม กลไกการวางแผนและการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย พบว่ากลุ่มประชากรดั้งเดิม มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปายนั้น ควรมีการสร้างความตระหนักในด้านการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น และยิ่งจะต้องมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวบนวิถีชีวิตดั้งเดิม ไม่ทำลายประเพณีวัฒนธรรมและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะแม่น้ำปายซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของคนอำเภอปาย และควรมีการประสานงานการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เข้ากรอบแผนพัฒนาของท้องถิ่น และให้การท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลปายส่งผลประโยชน์อย่างกับคนในพื้นที่ให้มากที่สุด

ข้อที่ 2 “ปัญหา/อุปสรรค ในการที่กลุ่มประชาชนดั้งเดิมจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” พบว่า ปัญหาด้านเวลา ซึ่งในการจัดการประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแต่ละครั้งประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมดังกล่าว เนื่องจากกลุ่มประชาชนดั้งเดิมส่วนใหญ่ต้องทำงาน อีกทั้งในช่วงฤดูการท่องเที่ยวยิ่งทำให้ไม่มีเวลาเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมประชุมหรือกิจกรรมใดๆ ได้เท่าที่ควร และปัญหาที่กลุ่มประชาชนดั้งเดิมประสบเกี่ยวกับด้านการชำระภาษีป้ายและโรงเรือน คือ ประชาชนยังไม่มีความรู้เรื่องการชำระภาษี เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้และเข้ามาดำเนินการจัดเก็บภาษีดังกล่าว

ข้อที่ 3 “ปัญหาอื่นๆเกี่ยวกับมีส่วนร่วม” จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม พบว่า ปัญหาอื่นๆที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว นั้นๆ ได้แก่การประชาสัมพันธ์รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของคนในชุมชนเทศบาลตำบลปาย ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐไม่ค่อยให้ความสำคัญและให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนดั้งเดิมมากนักแต่หันไปให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการรายใหม่และผู้ประกอบการรายใหญ่ๆเท่านั้น

ข้อที่ 4 “ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่” จากการศึกษา พบว่า กลุ่มประชาชนดั้งเดิมมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการช่วยกันรักษาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของคนในเทศบาลตำบลปาย ให้ยังคงวิถีดั้งเดิมอยู่ ตลอดจนมีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของตนเองร่วมกับองค์กรภาครัฐและควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละวันเพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น ปัญหาด้านการจำกัดขยะ ปัญหาความแออัดของนักท่องเที่ยวและไม่ควรให้บุคคลภายนอกเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากเกินไป

4.2 กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ คือ ประชากรที่มาประกอบธุรกิจโดยได้ขึ้นชื่อผู้ประกอบการไว้กับทางเทศบาล และ สำนักงานสรรพากร จำนวน 43 คน

การใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 43 ราย และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 43 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	15	34.88
หญิง	28	65.12
รวม	43	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.12 และเพศชาย จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.88

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	1	2.33
21-30 ปี	18	41.86
31-40 ปี	6	13.95
41-50 ปี	11	25.58
51-60 ปี	6	13.95
มากกว่า 60 ปี	1	2.33
รวม	43	100

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.86 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.58 อายุระหว่าง 31-40 ปี ขึ้นไป จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.95 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.95 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ จำแนกตามการระดับศึกษา
สูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	0	0.00
มัธยมศึกษา	10	23.26
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	8	18.60
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	25	58.14
รวม	43	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.14 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.26 และการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	2	4.65
3,001-6,000 บาท	4	9.30
6,001-8,000 บาท	4	9.30
8,001-10,000 บาท	7	16.28
10,001-15,000 บาท	19	44.19
มากกว่า 15,000 บาท	7	16.28
รวม	43	100

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.19 รองลงมาคือมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,001 - 10,000 บาท จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.28 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.28 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,001 - 6,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.30 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 6,001-8,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.30 และประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.65 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับ 10,001-15,000 จึงไม่ได้เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปาย

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	24	55.81
6-10 ปี	6	13.95
11-15 ปี	5	11.63
มากกว่า 15 ปี	8	18.61
รวม	43	100

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปายเป็นระยะเวลา 1-5 ปี จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.81 รองลงมา ระยะเวลา มากกว่า 15 ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.61 (ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ที่เข้ามาอยู่มากกว่า 15 ปี โดยเข้ามาประกอบธุรกิจตั้งแต่เริ่มแรกที่อำเภอปายยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก และไม่ได้ย้ายชื่อเข้ามาเป็นประชากรของอำเภอปาย) ระยะเวลา 6-10 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.95 และประชากรที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปายเป็นระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.63 ตามลำดับ

4.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ได้ดังนี้

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
1. ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง	13 (30.23)	13 (30.23)	15 (34.88)	1 (2.33)	1 (2.33)	0 (0.00)
2. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น	4 (9.30)	11 (25.58)	20 (46.51)	6 (13.96)	2 (4.65)	0 (0.00)
3. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป	11 (25.58)	14 (32.56)	16 (37.21)	2 (4.65)	0 (0.00)	0 (0.00)
4. ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่	3 (6.98)	7 (16.28)	23 (53.48)	9 (20.93)	1 (2.33)	0 (0.00)
5. ท่านสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้	4 (9.30)	11 (25.58)	16 (37.21)	12 (27.91)	0 (0.00)	0 (0.00)
6. การขยายตัวของการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของแม่น้ำปายถูกทำลาย	9 (20.93)	10 (23.26)	17 (39.53)	7 (16.28)	0 (0.00)	0 (0.00)
7. ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลปายกำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	10 (23.26)	12 (27.91)	13 (30.23)	8 (18.60)	0 (0.00)	0 (0.00)

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
8. ในเขตเทศบาลตำบลปายมีการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น	0 (0.00)	12 (27.91)	17 (39.53)	13 (30.23)	1 (2.33)	0 (0.00)
9. องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเทศบาลตำบลปาย	0 (0.00)	6 (13.95)	20 (46.51)	14 (32.56)	3 (6.98)	0 (0.00)
10. องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลตำบลปาย	0 (0.00)	7 (16.28)	26 (60.47)	6 (13.95)	4 (9.30)	0 (0.00)
11. ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วน ในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	1 (2.33)	3 (6.98)	22 (51.16)	13 (30.23)	4 (9.30)	0 (0.00)
12. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	0 (0.00)	3 (6.98)	21 (48.84)	14 (32.56)	5 (11.62)	0 (0.00)
รวม	55 (10.66)	109 (21.12)	226 (43.80)	105 (20.35)	21 (4.07)	0 (0.00)

จากตารางที่ 12 แสดงถึง จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ พบว่า ปัจจัยที่กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจส่วนใหญ่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปทั้งในระดับมากที่สุดและระดับมาก คือ “ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง” จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 34.88

ปัจจัยที่กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจส่วนใหญ่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในเทศบาลตำบลปาย” จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 60.47 รองลงมา ได้แก่ “การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น” จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 46.51 , “การขยายตัวของการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของแม่น้ำปายถูกทำลาย” จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 , “การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป” จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 37.21 และ “ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลปายกำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย” จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.23 ตามลำดับ

ปัจจัยที่กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจส่วนใหญ่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่” จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 53.48 รองลงมา ได้แก่ “ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 51.16 , “ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 48.84 , “องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย” จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 46.51 , “ในเขตเทศบาลตำบลปายมีการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น” จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 และ “ท่านสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้” จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 37.21 ตามลำดับ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่า ในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย มีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ ซึ่งผลกระทบจากการท่องเที่ยววันนั้นส่งผลอย่างยิ่งกับปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการกำจัดขยะและปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น

4.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มผู้เข้ามาประกอบธุรกิจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
1. ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	6 (13.95)	5 (11.63)	18 (41.86)	4 (9.30)	7 (16.28)	3 (6.98)
2. การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่	2 (4.65)	9 (20.93)	18 (41.86)	3 (6.98)	7 (16.28)	4 (9.30)
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	3 (6.98)	5 (11.63)	20 (46.51)	4 (9.30)	5 (11.62)	6 (13.95)
4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งใช่หรือไม่	4 (9.30)	2 (4.65)	18 (41.86)	9 (20.93)	7 (16.28)	3 (6.98)

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สามารถตอบได้
5. ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่	3 (6.98)	3 (6.98)	18 (41.86)	6 (13.95)	9 (20.93)	4 (9.30)
6. ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	2 (4.65)	3 (6.98)	18 (41.86)	6 (13.95)	7 (16.28)	7 (16.28)
7. ท่านได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่	3 (6.98)	4 (9.30)	19 (44.19)	11 (25.58)	5 (11.62)	1 (2.33)
8. ท่านได้มีโอกาสติดตามและดูผลความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่	1 (2.33)	4 (9.30)	23 (53.48)	3 (6.98)	5 (11.63)	7 (16.28)
9. ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด	0 (0.00)	7 (16.28)	21 (48.84)	4 (9.30)	4 (9.30)	7 (16.28)
10. ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด	3 (6.98)	8 (18.60)	18 (41.86)	3 (6.98)	4 (9.30)	7 (16.28)
11. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐหรือเทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชนองค์กรเอกชน หรือผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด	0 (0.00)	7 (16.28)	14 (32.56)	15 (34.88)	7 (16.28)	0 (0.00)

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถ ตอบได้ (0)
12. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ วางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ในระดับใด	0 (0.00)	7 (16.28)	14 (32.56)	13 (30.23)	9 (20.93)	0 (0.00)
รวม	27 (5.23)	64 (12.40)	219 (42.44)	81 (15.70)	76 (14.73)	49 (9.50)

จากตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ พบว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ส่วนใหญ่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “การเข้าร่วมประชุม ท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่” จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 และ “ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด” จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 ตามลำดับ

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่” จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 44.19 รองลงมา ได้แก่ “ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งใช่หรือไม่” จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 และ “ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในระดับใด” จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.56 ตามลำดับ

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อยที่สุด คือ “ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่” จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 และ “ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 ตามลำดับ

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อยที่สุดและไม่สามารถตอบได้ คือ “ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับไม่สามารถตอบได้ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูแลความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่” จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 53.48 รองลงมา ได้แก่ “ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด” จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 48.84 และ “ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 46.51 ตามลำดับ

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับน้อยและมีแนวโน้มไปในระดับปานกลาง คือ “ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน หรือ ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด” จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 34.88

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลปาย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้เข้ามาประกอบธุรกิจในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีระดับปานกลาง ซึ่งเห็นได้จากหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมสนับสนุนและจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐหรือเทศบาลตำบลปายยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนหรือการแก้ไขปัญหาในระดับน้อย จากปัจจัยดังกล่าวทำให้ประชาชนกลุ่มที่เข้ามาประกอบธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับน้อย

4.2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย กลุ่มประชาชนที่เข้ามาประกอบธุรกิจ(ข้อมูลในข้อนี้ได้มาจาก ตอนที่ 4 การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด)

ข้อ 1 “ปัจจัยที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม กลไกการวางแผน และการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย” จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาชนที่เข้ามาประกอบธุรกิจ นั้น การสนับสนุนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ กลับทำให้เกิดปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่มีความต่อเนื่องซึ่งการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปายนั้น ควรมีการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน และควรรักษาวิถีชีวิตชุมชนแบบดั้งเดิมเอาไว้ให้เป็นเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวในเทศบาลตำบลปาย

ข้อ 2 “ปัญหาและอุปสรรคในการที่ท่านจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า กลุ่มประชาชนที่เข้ามาประกอบธุรกิจในเทศบาลตำบลปายนั้น ประสบกับปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านเวลา ซึ่งการประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เวลาเป็นสิ่งที่สำคัญทำให้ไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ ประกอบกับ สถานที่ทำงานหรือสถานที่ประกอบธุรกิจอยู่ห่างไกลจากหน่วยงานของเทศบาล ในขณะที่เดียวกันรัฐและเทศบาลตำบลปาย ยังขาดการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การท่องเที่ยวและการวางแผนการแก้ไขปัญหาแหล่งท่องเที่ยวในเทศบาลตำบลปาย สำหรับปัญหาด้านสถานที่พบว่า ผู้ประกอบการบางส่วนไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปาย ทำให้ยากต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา อีกทั้งผู้ประกอบการที่มาจากพื้นที่อื่นจะไม่ให้ความสำคัญกับสินค้าท้องถิ่นเท่าที่ควร ปัญหาด้านการชำระภาษีสำหรับกลุ่มประชาชนที่เข้ามาประกอบธุรกิจนั้น พบว่า อัตราค่าภาษีที่จะต้องชำระสูงเกินไป ต้องมีการชำระภาษีซ้ำซ้อน และเทศบาลตำบลปายเองก็ไม่มีการประชุมสัมพันธ์ให้แก่ผู้ประกอบการในเรื่องการชำระภาษีต่างๆ

ข้อ 3 “ปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม” จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาชนที่เข้ามาประกอบธุรกิจ ประสบกับปัญหาการแย่งผลประโยชน์ระหว่างธุรกิจ มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มธุรกิจเดิมกับกลุ่มธุรกิจใหม่ นอกจากนี้ กลุ่มประชาชนที่เข้ามาประกอบธุรกิจ ยังประสบปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนทำลายเอกลักษณ์ของชุมชน ในขณะที่ผู้ประกอบการเองก็ไม่ค่อยดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ของตนเอง ประกอบกับภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งผู้นำชุมชนเองไม่ค่อยให้การสนับสนุนในการทำธุรกิจเชิงอนุรักษ์

ข้อ 4 “ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่” จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาชนที่เข้ามาประกอบธุรกิจ มีความพร้อมในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และอยากให้เขตเทศบาลตำบลป่ามีมีการอนุรักษ์ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองไว้ และพร้อมจะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ป่ายังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์สวยงามต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มประชาชนดั้งเดิม

4.3 กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่

การใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 62 ราย และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 62 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	22	35.48
หญิง	40	64.52
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.52 และเพศชาย จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.48

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	5	8.07
21-30 ปี	22	35.48
31-40 ปี	14	22.58
41-50 ปี	12	19.35
51-60 ปี	6	9.68
มากกว่า 60 ปี	3	4.84
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.48 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.58 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.35 อายุระหว่าง 51-60 ปี ขึ้นไป จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.68 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.07 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.84 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามการระดับศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	10	16.13
มัธยมศึกษา	22	35.48
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	14	22.58
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	16	25.81
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.48 รองลงมาคือระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.81 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.58 และการศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.13 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	2	3.23
3,001-6,000 บาท	12	19.35
6,001-8,000 บาท	14	22.58
8,001-10,000 บาท	8	12.90
10,001-15,000 บาท	18	29.04
มากกว่า 15,000 บาท	8	12.90
รวม	62	100

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.04 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 6,001 - 8,000 บาท จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.58 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,001 - 6,000 บาท จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.35 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,001-10,000 บาท จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.90 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.90 และ ประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาทจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	16	25.81
6-10 ปี	28	45.16
11-15 ปี	18	29.03
มากกว่า 15 ปี	0	0.00
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในพื้นที่เทศบาลตำบลปายเป็นระยะเวลา 6-10 ปี จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.16 รองลงมา ระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.03 และ ประชากรที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในพื้นที่เทศบาลตำบลปายเป็นระยะเวลา 1-5 ปี จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.81 ตามลำดับ ซึ่งมีประชาชนบางส่วนที่อพยพเข้ามาอยู่เป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้ไม่ได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แต่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่นาน เนื่องจากการเข้ามาทำงานและประกอบธุรกิจไม่ได้เข้ามาอยู่ประจำผู้วิจัยจึงจัดประชาชนกลุ่มนี้ให้อยู่ในกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่

4.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ ได้ดังนี้

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สามารถตอบได้
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
1. ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง	11 (17.74)	37 (59.68)	7 (11.29)	3 (4.84)	4 (6.45)	0 (0.00)
2. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น	4 (6.45)	23 (37.10)	15 (24.19)	14 (22.58)	6 (9.68)	0 (0.00)
3. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป	12 (19.35)	24 (38.71)	21 (33.87)	2 (3.23)	3 (4.84)	0 (0.00)
4. ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่	3 (4.84)	17 (27.42)	28 (45.16)	8 (12.90)	6 (9.68)	0 (0.00)

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถ ตอบได้ (0)
5. ท่านสามารถปรับตัวและดำเนิน ชีวิตประจำวันให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมปัจจุบันได้	1 (1.61)	26 (41.94)	25 (40.32)	7 (11.29)	3 (4.84)	0 (0.00)
6. การขยายตัวของการท่องเที่ยวใน ปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของ แม่น้ำป่าสักถูกทำลาย	24 (38.71)	22 (35.41)	8 (12.90)	5 (8.06)	1 (1.61)	2 (3.23)
7. ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลป่า กำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะ มูลฝอย	22 (35.48)	20 (32.26)	11 (17.74)	7 (11.29)	0 (0.00)	2 (3.23)
8. ในเขตเทศบาลตำบลป่ามีการ ร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรม ของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น	2 (3.23)	18 (29.03)	14 (22.58)	20 (32.26)	8 (12.90)	
9. องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักใน การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขต เทศบาลตำบลป่า	4 (6.45)	7 (11.29)	28 (45.16)	18 (29.04)	5 (8.06)	0 (0.00)
10. องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กร อิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลตำบลป่า	1 (1.61)	19 (30.65)	26 (41.96)	13 (20.96)	3 (4.83)	0 (0.00)

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
11. ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	2 (3.23)	13 (20.96)	21 (33.87)	20 (32.26)	4 (6.45)	2 (3.23)
12. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	2 (3.23)	14 (22.58)	22 (35.48)	19 (30.65)	3 (4.83)	2 (3.23)
รวม	88 (11.83)	240 (32.26)	226 (30.38)	136 (18.28)	46 (6.18)	8 (1.08)

จากตารางที่ 19 แสดงถึงจำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม ในระดับมากที่สุด คือ “การขยายตัวของการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของแม่น้ำปายถูกทำลาย” จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 และ “ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลปายกำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย” จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ พบว่า กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับมากและมีแนวโน้มไปในระดับมากที่สุด คือ “ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง” จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 59.68

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับมากและมีแนวโน้มไปในระดับปานกลาง คือ “ท่านสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้” จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 41.94, “การขยายตัวของท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขต

เทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป” จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 และ“การขยายตัวของ การท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น” จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 ตามลำดับ

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่” จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 45.16 และ“องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลตำบลปาย” จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 41.96

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเทศบาลตำบลปาย” จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 45.16 รองลงมา ได้แก่ “ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48 และ“ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 33.87 ตามลำดับ

กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับน้อยและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “ในเขตเทศบาลตำบลปายมีการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น” จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลปาย พบว่า ทักษะคติเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของกลุ่มประชาชนที่มีอพยพมาอยู่ใหม่ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เห็นได้จากการขยายตัวของ การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป รวมทั้งส่งผลโดยตรงกับสภาพแวดล้อมของแม่น้ำปายถูกทำลาย และในปัจจุบันเทศบาลตำบลปายกำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งเหล่านี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของกลุ่มประชาชนที่มีอพยพมาอยู่ใหม่

4.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ ได้ดังนี้

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
1. ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	3 (4.84)	14 (22.58)	14 (22.58)	11 (17.74)	7 (11.29)	13 (20.97)
2. การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่	2 (3.23)	15 (24.19)	14 (22.58)	8 (12.90)	10 (16.13)	13 (20.97)
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	4 (6.45)	7 (11.29)	22 (35.48)	9 (14.52)	7 (11.29)	13 (20.97)
4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งใช่หรือไม่	3 (4.84)	12 (19.35)	17 (27.42)	12 (19.35)	10 (16.13)	8 (12.91)
5. ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่	4 (6.45)	10 (16.12)	19 (30.65)	13 (20.97)	7 (11.29)	9 (14.52)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถ ตอบได้ (0)
6. ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	2 (3.23)	8 (12.90)	16 (25.81)	11 (17.74)	5 (8.06)	20 (32.26)
7. ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือ มาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่	5 (8.06)	10 (16.13)	25 (40.32)	8 (12.90)	6 (9.68)	8 (12.91)
8. ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูผล ความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่	1 (1.61)	12 (19.35)	25 (40.32)	9 (14.52)	7 (11.29)	8 (12.91)
9. ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด	0 (0.00)	9 (14.51)	20 (32.26)	11 (17.74)	2 (3.23)	20 (32.26)
10. ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด	0 (0.00)	8 (12.90)	22 (35.48)	9 (14.52)	7 (11.29)	16 (25.81)
11. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือเทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน หรือผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปาย เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด	2 (3.23)	14 (22.58)	19 (30.65)	20 (32.26)	6 (9.67)	1 (1.61)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถ ตอบได้ (0)
12. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ วางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวใน ระดับใด	3 (4.84)	12 (19.35)	23 (37.10)	17 (27.42)	6 (9.86)	1 (1.61)
รวม	29 (3.90)	131 (17.61)	236 (31.72)	138 (18.55)	80 (10.75)	130 (17.47)

จากตารางที่ 20 แสดง จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ พบว่า กลุ่มประชาชนที่ อพยพมาอยู่ใหม่ส่วนใหญ่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับมากและระดับปานกลางเท่าๆกัน คือ “ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการ ประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 22.58

กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับมากและมีแนวโน้มไปในระดับปานกลาง คือ “การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่” จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 22.58

กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่” จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 40.32 และ“ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูแลผลความก้าวหน้าในการ จัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่” จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 40.32

กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมากและระดับน้อยเท่าๆกัน คือ “ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งที่ใช่หรือไม่” จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 27.42

กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย คือ “ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปาย ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในระดับใด” จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 และ “ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่” จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 30.65

กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและไม่สามารถตอบได้เท่าๆกัน คือ “ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด” จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26

กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไม่สามารถตอบได้ คือ “ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด” จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48 และ “ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48

กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับน้อยและมีแนวโน้มไปในระดับปานกลาง คือ “ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน หรือผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด” จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 40.85

กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ไม่สามารถตอบได้และมีแนวโน้มไปในระดับปานกลาง คือ “ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลปาย พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนกลุ่มนี้ได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปาย มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุม แต่ในขณะที่เดียวกันการเข้าร่วมประชุมนั้นไม่เคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบ ติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยว รวมถึงการเป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปาย ทำให้ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปาย และไม่มีโอกาสเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปาย ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐหรือเทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่มีลักษณะการเข้าร่วมคิดร่วมปฏิบัติและร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของภาครัฐ ในขณะที่กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่บางส่วนมีแนวโน้มที่จะไม่ได้เข้าร่วมปฏิบัติหรือร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย ของกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ (ข้อมูลในข้อนี้ได้มาจาก ตอนที่ 4 การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด)

ข้อ 1 “ปัจจัยที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม กลไกการวางแผนและการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย” จากการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มประชาชนที่มาอยู่ใหม่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม กลไกการวางแผน และการแก้ไขปัญหาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในเทศบาลตำบลปายอย่างแท้จริง มีการรักษาศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมของแม่น้ำปาย ที่หล่อเลี้ยงคนในอำเภอปาย ประเด็นที่สำคัญและรัฐ หรือเทศบาลตำบลปายเองต้องเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งคาดว่าในอนาคตปาย จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงอย่างรวดเร็ว หากหลังจากนี้ไม่มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ดี

ข้อ 2 “ปัญหา/อุปสรรคในการที่ท่านจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหา
การท่องเที่ยวอย่างยิ่ง” จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาชนที่เข้ามาอยู่ใหม่ประสบกับปัญหาด้าน
เวลา เนื่องจากมีเวลาไม่แน่นอนทำให้ไม่ค่อยได้เข้าร่วมกับหน่วยงานใดๆ ในการแก้ไขปัญหา
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งไม่ได้ทราบข้อมูลข่าวสาร หรือการจัดประชุมใดๆ เกี่ยวกับการวางแผน
หรือการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปายเลย สำหรับปัญหาด้านสถานที่ เนื่องจาก
กลุ่มประชาชนที่เข้ามาอยู่ใหม่ มีความไม่คุ้นเคยกับสถานที่ทำให้ไม่มีโอกาสน้อยในการเข้าไปใช้
บริการ โดยเฉพาะบริการด้านแหล่งท่องเที่ยว และที่พัก ซึ่งเห็นว่าธุรกิจของการท่องเที่ยวทำลาย
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการกระจายตัวของรีสอร์ทและโรงแรม

ข้อ 3 “ปัญหาอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม” จากการศึกษาพบว่า ปัญหาที่กลุ่มประชาชน
ที่เข้ามาอยู่ใหม่ประสบอยู่ คือ ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และเทศบาลตำบลปายเองไม่ค่อยเปิด
โอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากนัก รวมทั้งภาครัฐยังขาดการส่งเสริมการประกอบอาชีพ
สำหรับประชาชนเพื่อเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น การที่คนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจ ในการเข้าไป
มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นเพราะภาครัฐไม่ค่อยให้ความสนใจและให้ความสำคัญ
กับประชาชนในระดับล่าง

ข้อ 4 “ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่” จากการศึกษาพบว่า
กลุ่มประชาชนที่เข้ามาอยู่ใหม่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริม
วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตให้เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของคนปาย ไม่ให้ความสำคัญกับวัตถุและ
ความเจริญมากเกินไป ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาทุกพื้นที่อย่างเหมาะสมและรักษาวิถีชีวิตของ
ชาวบ้าน ส่งเสริมอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านเพื่อให้ประชาชนมีรายได้ที่มั่นคง จัด
ระเบียบในการค้าขาย และแนะนำแนวทางในการค้าขายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและควรมีการ
จัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวให้เหมาะสม และให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างนัก
ธุรกิจ เจ้าหน้าที่ภาครัฐในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

4.4 กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่

การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 24 ราย และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 24 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

4.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	13	54.17
หญิง	11	45.83
รวม	24	100

จากตารางที่ 21 พบว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.17 และเพศหญิง จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.83

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
21-30 ปี	5	20.83
31-40 ปี	8	33.34
41-50 ปี	6	25.00
51-60 ปี	5	20.83
มากกว่า 60 ปี	0	0.00
รวม	24	100.00

จากตารางที่ 22 พบว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.34 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 อายุระหว่าง 21-30 ปี ขึ้นไป จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.83 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.83

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามการระดับศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	0	0.00
มัธยมศึกษา	3	12.50
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	6	25.00
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	15	62.50
รวม	24	100.00

จากตารางที่ 23 พบว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาคือระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 และการศึกษาาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	0	0.00
3,001-6,000 บาท	0	0.00
6,001-8,000 บาท	0	0.00
8,001-10,000 บาท	4	16.67
10,001-15,000 บาท	15	62.50
มากกว่า 15,000 บาท	5	20.83
รวม	24	100.00

จากตารางที่ 24 พบว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาคือมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.83 และประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,001 - 10,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาปฏิบัติงานในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปาย

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	3	12.50
6-10 ปี	4	16.67
11-15 ปี	9	37.50
มากกว่า 15 ปี	8	33.33
รวม	24	100.00

จากตารางที่ 25 พบว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาปฏิบัติงานในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปายเป็นระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา ระยะเวลา มากกว่า 15 ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระยะเวลา 6-10 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 และประชากรที่อาศัยอยู่หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปายเป็นระยะเวลา 1-5 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

4.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มประชาชนที่เป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ ได้ดังนี้
ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สามารถตอบได้
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
1. ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางด้านการขายและการให้บริการสูง	13 (54.16)	7 (29.17)	4 (16.67)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
2. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น	11 (45.83)	7 (29.17)	3 (12.50)	2 (8.33)	1 (4.17)	0 (0.00)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ไม่ สามารถ ตอบได้
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
3. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผล วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขต เทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป	10 (41.67)	11 (45.83)	3 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
4. ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและ กันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิต ดั้งเดิมอยู่	0 (0.00)	5 (20.83)	15 (62.50)	4 (16.67)	0 (0.00)	0 (0.00)
5. ท่านสามารถปรับตัวและดำเนิน ชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ปัจจุบันได้	3 (12.50)	7 (29.17)	12 (50.00)	2 (8.33)	0 (0.00)	0 (0.00)
6. การขยายตัวของการท่องเที่ยวใน ปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของ แม่น้ำปายถูกทำลาย	9 (37.50)	5 (20.83)	7 (29.17)	3 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
7. ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลปายกำลัง ประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	6 (25.00)	5 (20.83)	9 (37.50)	4 (16.67)	0 (0.00)	0 (0.00)
8. ในเขตเทศบาลตำบลปายมีการร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของ แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น	0 (0.00)	6 (25.00)	10 (41.67)	6 (25.00)	2 (8.33)	0 (0.00)
9. องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการ จัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขต เทศบาลตำบลปาย	1 (4.17)	3 (12.50)	11 (45.83)	9 (37.50)	0 (0.00)	0 (0.00)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถ ตอบได้ (0)
10. องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระ อื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ใน เขตเทศบาลตำบลปาย	0 (0.00)	6 (25.00)	12 (50.00)	5 (20.83)	1 (4.17)	0 (0.00)
11. ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	0 (0.00)	6 (25.00)	14 (58.33)	3 (12.50)	1 (4.17)	0 (0.00)
12. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	0 (0.00)	7 (29.17)	10 (41.67)	5 (20.83)	2 (8.33)	0 (0.00)
รวม	53 (18.40)	75 (26.04)	110 (38.20)	43 (14.93)	7 (2.43)	0 (0.00)

จากตารางที่ 26 แสดงถึง จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐพบว่า กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ “ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง” จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 54.16 รองลงมา ได้แก่ “การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น” จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83, “การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป” จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 และ “การขยายตัวของการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของแม่น้ำปายถูกทำลาย” จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ตามลำดับ

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมากที่สุด คือ “ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลปายกำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย” จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่” จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50, “ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 และ “ท่านสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมากและระดับน้อยเท่าๆกัน คือ “ในเขตเทศบาลตำบลปายมีการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น” จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย คือ “องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลตำบลปาย” จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ“องค์กรภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเทศบาลตำบลปาย”จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลปาย พบว่า ทศนคติเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เห็นได้จากการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชน แต่การขยายตัวของการท่องเที่ยวนั้นก็ส่งผลให้มีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูงเช่นกัน ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐก็ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การขยายตัวของการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปายก็ส่งผลให้เทศบาลตำบลปายประสบกับปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอยและส่งผลอย่างยิ่งกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป

4.4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ ได้ดังนี้

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถตอบได้ (0)
1. ท่านมีโอกาสร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	2 (8.33)	4 (16.67)	5 (20.83)	5 (20.83)	2 (8.33)	6 (25.01)
2. การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสดังแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่	1 (4.17)	3 (12.50)	9 (37.50)	3 (12.50)	3 (12.50)	5 (20.83)
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	2 (8.33)	3 (12.50)	10 (41.67)	3 (12.50)	3 (12.50)	3 (12.50)
4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งใช่หรือไม่	2 (8.33)	3 (12.50)	12 (50.00)	5 (20.83)	1 (4.17)	1 (4.17)
5. ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่	0 (0.00)	4 (16.67)	12 (50.00)	4 (16.67)	1 (4.16)	3 (12.50)

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถ ตอบได้ (0)
6. ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่	2 (8.33)	1 (4.17)	11 (45.83)	3 (12.50)	0 (0.00)	7 (29.17)
7. ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือ มาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่	4 (16.67)	7 (29.17)	10 (41.67)	0 (0.00)	1 (4.16)	2 (8.33)
8. ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูผลความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่	2 (8.33)	2 (8.33)	16 (66.67)	1 (4.17)	2 (8.33)	1 (4.17)
9. ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด	1 (4.17)	3 (12.50)	11 (45.83)	3 (12.50)	2 (8.33)	4 (16.67)
10. ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด	2 (8.33)	0 (0.00)	11 (45.83)	7 (29.17)	1 (4.17)	3 (12.50)
11. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือเทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน หรือผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปาย เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด	1 (4.17)	3 (12.50)	13 (54.16)	5 (20.83)	1 (4.17)	1 (4.17)

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สามารถ ตอบได้ (0)
12. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ วางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ในระดับใด	1 (4.17)	3 (12.50)	16 (66.66)	1 (4.17)	1 (4.17)	2 (8.33)
รวม	20 (6.94)	36 (12.50)	136 (47.22)	40 (13.89)	18 (6.25)	38 (13.20)

จากตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มประชาชนดั้งเดิม พบว่า กลุ่มประชาชนดั้งเดิมส่วนใหญ่ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปทั้งในระดับมากที่สุด ระดับมากและระดับน้อยที่สุดเท่าๆกัน คือ “ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูผลความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่” จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับมาก คือ “ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในระดับใด” จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และ“ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่” จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปทั้งใน ระดับมาก และระดับน้อยเท่าๆกัน คือ “ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงาน

ต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่” จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ“ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด” จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ ที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปทั้งในระดับมาก ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุดและไม่สามารถตอบได้เท่าๆกัน คือ “ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในระดับน้อย คือ “ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน หรือ ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ระดับใด” จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 54.16, “ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งใช่หรือไม่”จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ “ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด” จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไม่สามารถตอบได้ คือ “ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83และ“การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสดูความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่” จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ไม่สามารถตอบได้แต่มีแนวโน้มไปทั้งในระดับปานกลางและระดับน้อยเท่าๆกัน คือ “ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่” จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25.01

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลปาย พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ ในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะการมีส่วนร่วมทั้งการแสดงทางความคิด การเข้าร่วมปฏิบัติ

และการร่วมติดตามประเมินผล เห็นได้จากการเข้าร่วมปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปาย

4.4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย (ข้อมูลในข้อนี้ได้มาจาก ตอนที่ 4 การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด)

ข้อ 1 “ปัจจัยที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกลไกการวางแผน และการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย” จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มประชาชนที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่อการมีส่วนร่วม กลไกการวางแผนและการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว นั้น ต้องมีการสร้างจิตสำนึกให้แก่นักท่องเที่ยวในการช่วยกันรักษาธรรมชาติและวัฒนธรรมอันดีงามไว้ การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบชาวบ้านให้เป็นเอกลักษณ์มากขึ้น นอกจากนี้แล้วเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา และการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อ 2 “ปัญหา/อุปสรรคที่ท่านจะเข้าร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” จากการศึกษา พบว่า ประชาชนกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้แสดงความคิดเห็นว่า การขยายตัวของ การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย ส่งผลอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในชุมชนเปลี่ยนไป ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรมีบทบาทมากกว่านี้ในการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งการวางแผนและนโยบาย การกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น เทศบาลตำบลปายเองต้องวางแผนและกำหนดนโยบายออกมาเป็นรูปธรรมและให้ชัดเจน มีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ให้กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีการหารือร่วมกันทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และประชาชนร่วมกันแก้ไขปัญหาอันจะเกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวของปายในปัจจุบันและอนาคต ร่วมกันวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ส่งเสริมวิถีชีวิตของท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์มากขึ้น

ข้อ 3 “ปัญหาอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม” จากการศึกษา พบว่า ประชาชนกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบชาวบ้านไม่ค่อยให้ความสำคัญ และให้ความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้แล้ว ภาคเอกชนยังมองว่ารัฐไม่มีประสิทธิภาพมากพอในการบริหารจัดการท่องเที่ยวทำให้ภาคเอกชนไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือสนับสนุนให้รัฐดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้วกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐยังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ประชาชนยังขาดจิตสำนึกที่ดีต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลปาย

ข้อ 4 “ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่” จากการศึกษา พบว่า ประชาชนกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แสดงความคิดเห็นว่า หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญและเปิดโอกาสแก่ประชาชนได้การเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว แต่ประชาชนเองที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยมักจะมีข้ออ้างในเรื่องเวลาและสถานที่ ซึ่งเวลาที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นก็อยู่ในช่วงเวลาปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว ส่วนในด้านสถานที่นั้น อีกทั้งหน่วยงานของภาครัฐยังมีแผนงานที่จะส่งเสริมการใช้ไบตองแทนกระดาษโฟม ส่งเสริมให้คนในชุมชนดำเนินธุรกิจแบบวิถีชีวิตชาวบ้าน สร้างเครือข่ายร้านค้าเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชนเพื่อสร้างและกระจายรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่อง มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชนดั้งเดิม, กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจ, กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่และกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่า

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งกลุ่มประชาชนดั้งเดิม, กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจและกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ทั้งนี้กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจและกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จะมีความสนใจเข้าร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจและกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ประกอบกับมีการศึกษาในระดับสูงจึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมมีความพยายามที่จะแสดงออกทางความคิดพร้อมทั้งอยากจะเข้าร่วมปฏิบัติกับกิจกรรมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แต่ยังประสบกับปัญหาที่ว่าภาครัฐยังไม่ค่อยเปิดโอกาสในระดับปฏิบัติ เช่น การเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปาย และโอกาสในการติดตามการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบยังมีน้อย

ส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ที่มีลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามกฎ ระเบียบและหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ แต่รัฐได้ให้ความสนใจกับกลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจและกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่มากกว่ากลุ่มประชาชนดั้งเดิม เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่ได้ขึ้นชื่อการเป็นผู้ประกอบการไว้กับทางเทศบาล และ สำนักงานสรรพากรจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้รัฐสามารถเข้าถึงประชาชนกลุ่มนี้ได้มากกว่ากลุ่มประชาชนดั้งเดิม

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มประชาชนดั้งเดิมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในระดับปานกลางคือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ โดยในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางธุรกิจสูงทั้งทางด้านการขายและการให้บริการ มากกว่าปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการขายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาล

ตำบลปายเปลี่ยนไป และส่งผลให้สภาพแวดล้อมถูกทำลาย โดยเฉพาะแม่น้ำปาย พร้อมทั้งยังประสบปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่มีเพิ่มขึ้นพร้อมกับจำนวนนักท่องเที่ยว เนื่องจากการขยายทางด้านการท่องเที่ยวที่เข้ามาอย่างรวดเร็วนี้ ทำให้กลุ่มประชาชนดั้งเดิมเห็นความสำคัญกับการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจและกลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง คือ ปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้เห็นว่าทั้งสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิมรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นั้นเป็นจุดขายที่สำคัญของปายอันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ในการประกอบธุรกิจต่อไป

ส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบชาวบ้านไม่ค่อยให้ความสำคัญและให้ความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลปาย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่จึงมองว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นตัวทำลาย วิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิมรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของปาย

5.2 ทดสอบสมมติฐาน

H 1.1. กลุ่มประชาชนดั้งเดิมมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาชนดั้งเดิมมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางจึงปฏิเสธสมมติฐาน

H 1.2. กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาชนที่มาประกอบธุรกิจมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางจึงปฏิเสธสมมติฐาน

H 1.3. กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาชนที่อพยพมาอยู่ใหม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางจึงปฏิเสธสมมติฐาน

H 1.4. กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางจึงปฏิเสธสมมติฐาน

5.3 อภิปรายผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนครั้งนี้ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ลักษณะการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลปายเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับปานกลางมีแนวโน้มไปทางน้อย โดยเฉพาะการเข้าไปเป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปาย รวมทั้งไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนเลย แสดงให้เห็นว่า ในการจัดการการท่องเที่ยวนั้น หากชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมแล้ว อาจทำให้ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นอาจทำให้ชุมชนได้รับความเสียหายจากการท่องเที่ยวได้อีกด้วย สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลมากต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลปายนั้น ได้แก่ พื้นที่เทศบาลตำบลมีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่เอง รวมทั้งส่งผลต่อกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะแม่น้ำปาย ที่หล่อเลี้ยงประชาชนทั้งอำเภอปาย และสิ่งที่เทศบาลปายประสบอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ที่เกิดจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวและหน่วยงานภาครัฐเองก็เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย

หากประชาชนในเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ก็จะเป็นผลจากการให้ชุมชน มีการวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการจัดการขยะมูลฝอย การไม่รุกรานเขตป่าเพื่อขยายแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาแม่น้ำปาย การจำกัดให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม ทำให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการจัดการและการใช้ประโยชน์ โดยคำนึงถึงความยั่งยืน และทำให้เกิดแนวร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลปายในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และป้องกันมิให้มีการลักลอบ ทำลายสิ่งแวดล้อมของนายทุน ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถสอดส่องดูแลได้ทั่วถึง เช่น การตัดป่า หรือการลักลอบจับปลาในเขตอนุรักษ์ จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยในการสอดส่องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมด้วย และประชาชนในเทศบาลตำบลปายจะเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี และรู้จักคุณค่าในสิ่งที่ทำอยู่ รวมทั้งลดช่องว่างระหว่างรัฐกับชุมชน

สิ่งสำคัญที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือหน่วยงานภาครัฐ ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนให้ประชาชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในหลายๆ ลักษณะ ทั้ง การตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการรวมตัวกัน การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ การสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกชาวบ้าน ช่วยให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ และร่วมกันมากขึ้น การควบคุมและร่วมตรวจสอบ เมื่อมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันแล้ว ต้องมีการควบคุมและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีการรับรู้ อย่างโปร่งใส ภาครัฐต้องสนับสนุนและให้ความรู้ด้านการพัฒนาให้แก่คนในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพและมีความพร้อมในเชิงองค์ความรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยภายในที่เป็นกลไกในการจัดการการท่องเที่ยวของอำเภอปาย ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะปัจจัยด้านเวลา ประชาชนทั้ง 4 กลุ่มที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าปัจจัยด้าน เวลาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนทั้ง 4 กลุ่ม เข้าไปมีส่วนร่วมน้อย เนื่องจากบุคคลทั้ง 4 กลุ่มต้องประกอบอาชีพ และยังเป็นกลุ่มผู้ประกอบการ ทำให้ไม่มีเวลาเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว ซึ่งในเขตเทศบาลตำบลปายเองมีการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว และบริการสูง ดังนั้นเทศบาลตำบลปายในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งการจัดการขยะโดยตรง บทบาทสำคัญที่เทศบาลตำบลปาย ต้องเป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการในการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของกลุ่มประชาชนทั้ง 4 กลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภาวเดช พันธ์วิเชียร (2553) กลยุทธ์หรือวิธีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนี้ ผู้รับผิดชอบการพัฒนาจะต้องร่วมดำเนินการ (ร่วมคิด ร่วมทำ) กับพหุภาคี 4 ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบและพันธกิจที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วน โดยนำเอกหลักการจัดการท่องเที่ยวทั้ง 10 ประการ มาบูรณาการโดยคำนึงถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการเที่ยวและมัคคุเทศก์ การพัฒนาสินค้าของที่ระลึก (Green Products) รวมถึงการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมตลาดและการพัฒนาตลาดอยู่ด้วย โดยยึดหลัก ยึดหลักของความยั่งยืนในการวางแผนและจัดการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

และการศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของ อรวรรณ พันธุ์เนตร (2541) ที่ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้เป็นเงินตราให้กับผู้ประกอบการและกระจายเข้าไปในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและรัฐบาลมีนโยบายและแผนงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยรวมก็เป็นของประเทศด้วย รายได้จากการท่องเที่ยวช่วยกระจายเข้าไปสู่ท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้ ซึ่งจากการศึกษายังพบว่า เทศบาลตำบลปาย ยังมีบทบาทน้อยในการบริหารจัดการท่องเที่ยว และขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย เช่นกัน

3. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประชาชนทั้ง 4 กลุ่ม กลุ่มประชาชนดั้งเดิม กลุ่มประชาชนที่เข้ามาประกอบธุรกิจ ประชาชนกลุ่มที่อพยพมาอยู่ใหม่ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐประสบกับปัญหาที่คล้ายกัน คือ เวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเวลาเป็นปัจจัยสำคัญ รวมทั้งประชาชนที่ เป็นผู้ประกอบการ ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปาย ในขณะที่เทศบาลตำบลปายเองก็ไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ หรือให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมหรือให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งประชาชนทั้ง 4 กลุ่มอยากให้เทศบาลตำบลปายมีบทบาทหรือเป็นแกนหลักสำคัญในการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายให้มีความยั่งยืน การที่จะพัฒนาหรือการจัดการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาในหลายมิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2549) ที่ว่าเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน จำต้องพัฒนาให้ครอบคลุมทุกมิติได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ การทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนา มิติทางสังคม จะต้องรวมหมายถึง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นระเบียบวิถีชีวิตของสังคม ที่ทำให้มนุษย์ปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้ มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมิติทางการเมืองการปกครอง ปฏิรูปการเมือง การปกครอง การบริหารให้มีการกระจายอำนาจ ภารกิจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่นโดยแท้จริง ให้สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นและพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

จากการศึกษายังพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลปายยังมีปานกลางมีแนวโน้มไปทางน้อย ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมคือการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวในเทศบาลตำบลปาย ที่กระทบกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญยิ่ง คือแม่น้ำปาย และปัญหาใหญ่ที่เทศบาลตำบลปายประสบอยู่คือการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้แล้ว หน่วยงานของรัฐอย่างเช่นเทศบาลตำบลปาย ยังไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือหน่วยงานของภาคเอกชนในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปาย ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาทุกภาคส่วนให้เกิดกระบวนการเริ่มต้นร่วมกัน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ เสรี วังสัไพจิตร (2534) ทำการศึกษาเรื่องจุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง จากการศึกษาวิจัยทำให้เห็นข้อเท็จจริงว่าปัญหา/ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีอยู่จริง แม้ประชาชนโดยทั่วไปจะมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ก็ต้องระมัดระวัง เพราะปัจจุบันผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีมากขึ้น และมีการต่อต้านการท่องเที่ยวปรากฏขึ้นต่อเนื่องตลอดเวลาทางแก้ไขมี 2 ด้านคือ ด้านปัญหา/ผลกระทบที่เกิดขึ้น ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้หมดไปโดยอาศัยการสร้าง ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ให้มีระบบการจัดการที่มีบูรณาการในการบริหารและจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับอุดมการณ์หรือแนวคิดต่อต้านการท่องเที่ยวนั้นต้องอาศัยข้อเท็จจริง คือการให้ความรู้รอบด้าน ประชาสัมพันธ์ การสัมมนา และในการพัฒนาที่เหมาะสมต้องถือเอาความสมดุลมาเป็นสิ่งสำคัญ มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของการรักษาสมดุลและรวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลอีกด้วย แต่มีความขัดแย้งกับการศึกษาของ วิจิตรา ชัยศรี (2536) ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม และภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นในผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น ถึงแม้จะมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ แต่ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมาก

นอกจากนี้มีความขัดแย้งกับการศึกษาของ อโนทัย เพียรคงชด (2540) (อังกูณ ปิยพร ทาวีกุล, 2544: 31) ได้ทำการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

พบว่า ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านเป็นมรดกเทศก่น่าเที่ยวธรรมชาติ

แต่การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย ครั้งนี้ มีความสอดคล้องการศึกษาของ อุดร วงศ์ทับทิม (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องการให้ชาวบ้านเองมีจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ต้องการให้มีการพัฒนาเส้นทางเข้าไปยังน้ำตก ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ เนื่องจากเกรงว่าการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเข้าไปยังน้ำตกจะส่งผลให้มีคนเข้าไปบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าต้นน้ำ ที่ชาวบ้านต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศของผืนป่าเอาไว้ อีกทั้งหวั่นเกรงผลกระทบหากมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปมากจะยากแก่การควบคุมดูแล ส่งผลให้น้ำในลำน้ำแม่ปิงน้อยเกิดความสกปรกและมีการนำพืชพรรณสมุนไพรออกไปจากป่า ซึ่งชาวบ้านไม่ต้องการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ในขณะที่มีความขัดแย้งกับการศึกษาของ พรหมมินทร์ พวงมาลา (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าคนในชุมชนเกิดความคิดริเริ่มในการมีส่วนร่วมบริหารชุมชนของตนเองโดยชุมชน บริหารจัดการกันเองโดยชุมชน ถือว่าเป็นการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมหรือแบบบูรณาการได้อีกทางหนึ่ง คือเกิดการพัฒนากองโครงสร้างพื้นฐานอาชีพหลัก อาชีพเสริม กลุ่มองค์กรต่างๆ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรในชุมชน ส่งผลให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง และยังช่วยลดและแก้ปัญหาการว่างงาน แก้ปัญหาความยากจนที่สำคัญประชาชนจะ ต้องมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน หารูปแบบในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้ถูกต้องเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ว่าภาครัฐและหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญกับประชาชนทุกกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย ทั้งประชาชนดั้งเดิมในพื้นที่ ผู้ประกอบการทั้งเก่าและใหม่รวมถึงภาคเอกชนทุกส่วน เพื่อให้ทุกกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเทศบาลตำบลปาย ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่

มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดจะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในการทำงาน โดยไม่เอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลปายต้องมีจริยธรรมและจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เทศบาลตำบลปายสามารถบริหารจัดการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนต่อไป ให้ความสำคัญและความจริงใจในการมุ่งมั่นจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แสดงให้เห็นผลงานที่เป็นรูปธรรม มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องลงไปศึกษาและพัฒนาอย่างจริงจัง โดยการประสานความร่วมมือกับประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว นั้น และสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ประชาชน ผู้ประกอบการ ให้เกิดความเข้าใจตรงกันได้ ตลอดจนต้องมีการประชาสัมพันธ์กระตุ้นประชาชนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วม

ในขณะเดียวกันประชาชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวเองก็ต้องให้ความสำคัญกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ทั้งการเสียสละเวลา ให้ความสนใจเข้าในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางภาครัฐจัดตั้ง เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมปฏิบัติตลอดจนการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานต่างๆอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลปายยังคงมีความเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ตลอดจนวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนปายยังคงความเป็นอัตลักษณ์ตลอดไป

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนนี้ ยังมีการศึกษาที่ไม่ครอบคลุมถึงบทบาทหน้าที่โดยตรงขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนอย่างแท้จริงในด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปาย นอกจากนี้แล้วการศึกษารั้งนี้เป็นเพียงการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนต่างๆและเจ้าหน้าที่ จึงขาดการศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจงในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว (การศึกษาเชิงคุณภาพ) ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อไปในอนาคตและเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป
2. ควรมีการศึกษาบทบาท หน้าที่ขององค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรประชาชนที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงผลกระทบจากการขยายตัวของการท่องเที่ยว ที่มีผลต่อโดยตรงต่อพื้นที่ และความพึงพอใจของประชาชนต่อการขยายตัวของการท่องเที่ยว

4. ควรมีการศึกษาถึง ผลกระทบที่เกิดจากกลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อกลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการขนาดเล็ก และขนาดกลางในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย โดยเฉพาะผลกระทบต่อผู้ประกอบการดั้งเดิมในพื้นที่

5. เทศบาลตำบลปาย ควรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบหรือข้อกฎหมาย เกี่ยวกับขนาดหรืองบประมาณในการลงทุนของผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะมาลงทุนในเขตเทศบาลตำบลปายอย่างชัดเจน

6. ควรมีการศึกษาถึงบทบาท กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเครือข่าย องค์กรสาธารณประโยชน์ที่มีอยู่เดิม และกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมกลุ่มใหม่ ในการเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างในเขตเทศบาลตำบลปาย

บรรณานุกรม

กมล อคูลพันธ์และคณะ การบริหารการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ.มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. “สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดภาคเหนือ”

เอกสารประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว. เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ: กองการวางแผนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540.

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. การบริหารงานพัฒนาชนบท: หนังสือวิชาการประกอบการสัมมนา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2527.

จินตนา สุจางันท์. 2549 “การศึกษาและการพัฒนาชุมชน” กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์ เจริญผล สุวรรณโชติ. ทฤษฎีการบริหาร กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์อักษรไทย, 2542

ชูวงศ์ ฉายะบุตร.การปกครองท้องถิ่นไทย.กรุงเทพมหานคร: ส่วนท้องถิ่น, 2539.

ชนัน อนุমানราชชน. การวิจัยเชิงปริมาณทางสังคมศาสตร์.เชียงใหม่:คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546

ชนศวร์ เจริญเมือง.พลเมืองเข้มแข็ง.พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ.สำนักพิมพ์วิภาษา, 2551

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ.การสร้างธรรมาภิบาล(Good governance)ในสังคมไทย.กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2540

พรมมินทร์ พวงมาลา.รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนบ้านแม่กำปอง กิ่ง อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น, 2547

ภราเดช พัทม์วิเชียร. “พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน” วารสารธุรกิจการท่องเที่ยว.

ปีที่ 15. ฉบับที่ 2. เดือนเมษายน. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539.

มนตรี กรรพุมมาลย์.ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมือง จังหวัดเชียงใหม่.เชียงใหม่:คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2546

รุ่งทิพย์ ว่องปฏิบัติการ.บทความประจำเดือนมิถุนายน 2547.(ระบบออนไลน์)2547 แหล่งที่มา:

<http://www.stou.ac.th/tourism/Acheiv/June/Topic4.htm>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550.(ออนไลน์)แหล่งที่มา.

<http://www.krisdika.go.th/lawHeadcontent.JpsFrompage=lawHead>

- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. **หลักการพัฒนากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน: เอกสารประกอบการบรรยาย (ระบบออนไลน์)** 2545. แหล่งที่มา: <http://lib.dtc.ac.th/article/tourism/0007.pdf>(10 พฤศจิกายน 2550).
- วิจิตรา ชัยศรี. “ทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนากการท่องเที่ยว: ศึกษากรณีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน”. *วิทยานิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*, 2536.
- สงวนศรี วิรัชชัย. (2527) “พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน” คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 2547
- สมศักดิ์ คงเที่ยง **หลักและทฤษฎีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ,2548
- สันติ บางอ้อ.**การพัฒนาที่ยั่งยืน**.กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2546
- เสรี วังสีไพจิตร. **จุดหักเหของอุตสาหกรรมกการท่องเที่ยว ชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2534.
- สุชา จันท์เอม. **จิตวิทยาทั่วไป**.กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2539
- สุภรณ์ ปรีชาอนันต์.**ชุมชน پایกับกระบวนการสร้างวาทกรรมการพัฒนาและการกำหนดชะตากรรมของตนเองในแนววิถีชุมชน**, กรุงเทพฯสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ,2550
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. **กรอบวิสัยทัศน์ และทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ 9**. 2543.
- อภิชัย พันธเสน. **แนวคิดทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2541.
- อรพิน สฟโชคชัย. **รูปแบบและแนวทางส่งเสริมความแข็งแรงขององค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540.
- อรรวรรณ พันธุ์เนตร. **การประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนากการท่องเที่ยวของประชาชน: กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย**. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

อโนทัย เพียรคงชล. ความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2541.

อิสิยา อุลิตผล.ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดแสดงของช้างเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกรณี
ปางช้างแม่สา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่กับศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย อำเภอห้างฉัตร
จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์
กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542

อุคร วงษ์ทับทิม. “ชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน” (ระบบออนไลน์) 2544. แหล่งที่มา: [http://www.vijai.org/research
/project_content.asp?projID=RDG44N0029](http://www.vijai.org/research/project_content.asp?projID=RDG44N0029) (20 กุมภาพันธ์ 2551).

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับประชาชน ผู้ประกอบการ ผู้อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงคำตอบเดียวหรือเติมข้อความในช่องว่างตามความเหมาะสม

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.เพศ

1.() ชาย

2.() หญิง

2.ปัจจุบันผู้ตอบแบบสอบถามอายุเท่าใด

1.() ต่ำกว่า 20 ปี

4.() 41-50 ปี

2.() 21-30 ปี

5.() 51-60 ปี

3.() 31-40 ปี

6.() มากกว่า 60 ปี

3.การศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามระดับใด

1.() ประถมศึกษา

3.() อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

2.() มัธยมศึกษา

4.() ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4.อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.() ผู้ประกอบการดั้งเดิมของอำเภอปาย

3.() กลุ่มประชาชนที่เข้ามาอยู่ใหม่

2.() กลุ่มผู้เข้ามาประกอบธุรกิจ

4.() กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ

5.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.() ต่ำกว่า 3,000 บาท

4.() 8,001-10,000 บาท

2.() 3,001-6,000 บาท

5.() 10,001-15,000 บาท

3.() 6,001-8,000 บาท

6.() มากกว่า 15,000 บาท

6.ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปาย

1.() 1-5 ปี

3.() 10-15 ปี

2.() 6-10 ปี

4.() มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สามารถตอบได้
1. ในพื้นที่เทศบาลตำบลปายมีการแข่งขันทางการขายและการให้บริการสูง						
2. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น						
3. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลปายเปลี่ยนไป						
4. ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่						
5. ท่านสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้						
6. การขยายตัวของการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของแม่น้ำปายถูกทำลาย						
7. ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลปายกำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย						
8. ในเขตเทศบาลตำบลปายมีการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น						
9. องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเทศบาลตำบลปาย						
10. องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลตำบลปาย						

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ต่อ)
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สามารถตอบได้
11. ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน						
12. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยร่วม
1. ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่						
2. การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่						
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่						
4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งใช่หรือไม่						
5. ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่						
6. ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่						
7. ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่						
8. ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูผลความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่						
9. ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด						
10. ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืน (ต่อ)

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยร่วม
11. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน หรือผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด						
12. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในระดับใด						

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม กลไกการวางแผน และการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย

.....

.....

4.2 ปัญหา/อุปสรรคในการที่ท่านจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

-ปัญหา/อุปสรรค ด้านเวลา ด้านสถานที่

.....

.....

.....

-ปัญหา/อุปสรรค ด้านภูมิทัศน์ (ตามทะเบียนบ้าน)

.....
.....
.....

-ปัญหา/อุปสรรค ด้านการชำระภาษีป้ายและโรงเรือน

.....
.....
.....

4.3 ปัญหาอื่นๆเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

.....
.....
.....

4.4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้_เจ้าหน้าที่รัฐ (ภูมิภาค/ท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปาย)

อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงคำตอบเดียวหรือเติมข้อความในช่องว่างตามความเหมาะสม

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.เพศ

1.() ชาย

2.() หญิง

2.ปัจจุบันผู้ตอบแบบสอบถามอายุเท่าใด

1.() ต่ำกว่า 20 ปี

4.() 41-50 ปี

2.() 21-30 ปี

5.() 51-60 ปี

3.() 31-40 ปี

6.() มากกว่า 60 ปี

3.การศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามระดับใด

1.() ประถมศึกษา

3.() อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

2.() มัธยมศึกษา

4.() ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4.อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.() ผู้ประกอบการดั้งเดิมของอำเภอปาย

3.() กลุ่มประชาชนที่เข้ามาอยู่ใหม่

2.() กลุ่มผู้เข้ามาประกอบธุรกิจ

4.() กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ

5.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.() ต่ำกว่า 3,000 บาท

4.() 8,001-10,000 บาท

2.() 3,001-6,000 บาท

5.() 10,001-15,000 บาท

3.() 6,001-8,000 บาท

6.() มากกว่า 15,000 บาท

6.ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ หรือเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปาย

1.() 1-5 ปี

3.() 11-15 ปี

2.() 6-10 ปี

4.() มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สามารถตอบได้
1. ในพื้นที่เทศบาลตำบลป่าฝางมีการแข่งขันทางด้านการขายและการให้บริการสูง						
2. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนมากขึ้น						
3. การขยายตัวของการท่องเที่ยวส่งผลวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในเขตเทศบาลตำบลป่าฝางเปลี่ยนไป						
4. ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลป่าฝาง ยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตามระเบียบวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่						
5. ท่านสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้						
6. การขยายตัวของการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลให้สภาพแวดล้อมของแม่น้ำป่าฝางถูกทำลาย						
7. ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลป่าฝางกำลังประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย						
8. ในเขตเทศบาลตำบลป่าฝางมีการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น						
9. องค์กรภาครัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเทศบาลตำบลป่าฝาง						
10. องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่น เข้ามามีบทบาท หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลตำบลป่าฝาง						

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ต่อ)
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สามารถตอบได้
11. ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน						
12. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยร่วม
1. ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่						
2. การเข้าร่วมประชุมท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อที่ประชุมในหรือไม่						
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือแนวทางการปฏิบัติในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่						
4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมคืนความสะอาดให้แม่น้ำปายเป็นประจำทุกครั้งใช่หรือไม่						
5. ท่านได้บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของปายหรือไม่						
6. ท่านได้เป็นคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลปายหรือไม่						
7. ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของปายหรือไม่						
8. ท่านได้มีโอกาสติดตาม และดูผลความก้าวหน้าในการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลปายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือไม่						
9. ท่านเคยได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการท่องเที่ยวของปายในระดับใด						
10. ท่านเคยเข้าร่วมกับทางราชการในการติดตามหรือประเมินผลความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวปายในระดับใด						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืน (ต่อ)

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยร่วม
11. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปาย เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน หรือผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปายเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับใด						
12. ท่านเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ หรือ เทศบาลตำบลปายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวในระดับใด						

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4.1 ในความเห็นของท่านอะไรเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม กลไกการวางแผน และการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย

.....
.....
.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2 ในความเห็นของท่านคิดว่าปัญหา/อุปสรรคในการที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาค่าการท้องถิ่นอย่างยั่งยืนอย่างไร (เช่น ด้านเวลา สถานที่ ภูมิสำเนา การชำระภาษี)

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ในความคิดเห็นของท่านคิดว่ามีปัญห่อื่นๆเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

4.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายรัฐกรณ์ แสงโชติ
วัน เดือน ปีเกิด	10 มิถุนายน 2519
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2531	สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาโรงเรียนโกวิทท้าวรัง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ.2536	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิริยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
พ.ศ.2550	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2550-ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ประสานงาน องค์กรสาธารณประโยชน์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้จัดการ บานาน่าเฮ้าส์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน